

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJAK.
Előfizetési ár: Egész évre: 6 frt; Félévre: 3 frt;
Negyedre: 1 frt 50 kr. Egy szám ára: 15 kr.
Folyó számla: Erdélyi Bank 2851—2900.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
A mi pünkösztünk. <i>F. L.</i>	291
Jégbiztosítás. <i>Török Mihály</i>	292
A formaérzék az állattenyésztésben <i>Deme Gyula</i>	293
Almafáink veszedelme. <i>Ambrus József</i>	293
A hesszeni légy és parasitái. <i>Dr. B. S.</i>	295
A haszonállatok gondozása. <i>Hofmann Jenő</i>	296
Tárca:	
Madagaszkári képek. <i>Ill. Z. K. L.</i>	294
Kissebb szakközlemények:	
A fák magasságát . . . — Franciaországban . . . — Mérges repcepegőgácsa. — A tifusz . . . — A ser- téseknél . . . — A tej kifolyását . . . — Vetemény- magvak . . . — Szivárgó hordók	297
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. <i>T. M.</i>	297
Külföldi lapokból. <i>S.</i>	298
Kormányintézkedések:	
Szőlőkarók kedvezményes szállítása. — Figyelmez- tetés	298
Vegyes közlemények	299
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	
Az osztr. magy. birod. búzatermelése és fogyasztása	299
Üzleti rész	300
Hirdetések	

**A legjobb
magvak
kaphatók**
MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító,

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Fensége
udvari szállítója, Ferdinánd bolgár fejede-
lem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Fensége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedésében
BUDAPESTEN,
ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (23.)
Árjagyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A mi pünkösztünk.

„Mikor pedig a pünköszt napja eljött volna, valának mindnyájan egy akarattal együtt” . . . Kik valának ők? . . . azt mindannyian tudjuk. Úttörők a hit világának megtisztításában. Apostolok a keresztény társadalom bölcsője mellett. Hirdették a hit, remény és szeretet igéit s mikoron némileg megszorodának . . . „És foglalatosak valának az Apostoloknak tudományokban, *marháiknak egymással való közlésekben*, a kenyérnek megszegésében és a könyörgésekben” egyenlő dolgot miveltek a Megváltóval.

Egy emberöltőnyi kor ugyan rövid, de ha vissza tekintünk arra az 1899. esztendőre, mely a történelem orsóján az említett események óta lepergett, csak pillanatinak tűnik fel az egész idő, hiszen az új eszmékkel megtermékenyített emberi társadalom áthatlan nagy rétegeiben még most sem forrottak ki, még most sem értek meg azok az igék.

A hit egy jobb jövő iránt: ingadozó; a remény kételyekbe vész el és a szeretet: a gyűlölet temeti el a szívek mélyére.

Vajjon így van-e? . . . Hiszen új Apostolok százan, ezren, százezeren és ma már millió is hirdetik az emberiség boldogulását biztosító ígéket! Korszakok korszakokat temettek el, mialatt új eszmék, új igék termettek: a szabadság, egyenlőség és testvériség. Úgy tetszik, mintha a szabadságban olvadt volna fel a hit, az egyenlőségben a remény és a testvériségben a szeretet. De vajjon felolvadt-e, benne van-e? vagy csak benne képzeljük s ottlétét csak állítjuk?

Szóljanak mindezekről azok az Apostolok, a kik ezekkel az igékkel vélik boldoggá és megelégedetté tenni az emberiséget.

A mi igéink mások. A mi hitünk az értelem fejlesztésében, reményünk a szorgalmasan végzett munkában és szeretetünk a takarékoság erényeinek megismertetésében van.

Célunk, törekvésünk, legfőbb vágyunk az, hogy hiveinket a szakértelmes munkába vetett hitükben megtartsuk, erő-

sítsuk és gyámolítsuk, reményeiket a szorgalmasan végzett munka iránt fokozzuk és szeretetüket a takarékoság terén öregbítsük.

Hiveink szaporodása, a nemzeti vagyion és erő szaporodását jelenti; minél többen és minél jobban munkáljuk meg a haza földjét, annál erősebb lehet a reményünk az iránt, hogy ez a haza a miénk marad és kibén élne a szeretet kiolthatatlan a haza iránt, ha nem abban, aki annak földjét hittel és reménnyel eltelve munkálja?

Minden társadalmi rend első és leghatalmasabb támasza a szakértelemmel és szorgalommal dolgozó takarékos munkás. A gazda, aki így munkálkodik, elnyerendi az ő bérét; a munkás, aki így dolgozik, megkapja fáradsága kiérdemelt jutalmát.

Az ilyen hittel, ilyen reménnyel és szeretettel munkálkodó társadalomban a hitélet is zavartalanul fejlődik; ilyen helyen nem szül kételyeket a csalódás, nem köti le a figyelmet a nyomor és szenvedés; elégedett az egyén, boldog a család és szeretett a haza.

Mi a mai kor apostolai vagyunk s jel-szavunk ez: *dolgozzál és imádkozzál*, a mi-ként magunk is cselekszünk.

Eljön majd az idő, mikor az igék sokasága és a hozzájuk fűzött remények rengetege, a szentlélek megjelenésére, a tudás feltámadására szétfoszlik és megszólalnak az addig lekötve tartott nyelvek olyan hangokon, a melyek csudálatot keltenek; mint ama nevezetes pünköszt napokon, ezelőtt 1899. esztendővel.

Ez lesz majd a mi pünkösztünk, a hol „mindnyájan egyakarattal együtt” . . . leszünk és megosztva egymás közt mindazt a mivel birunk, minden nemzetiségek, a kik a haza ege alatt lakunk, megértjük egymást abban, hogy igaz fia e hazának csak az, a ki hittel, reménnyel és szeretettel miveli ennek földjét, dolgozza fel terményeit és eszével, értelmével, ezen nagy nemzeti munkálkodás körül Apostol-kodik.

A munka és a haladás eme századában el kell érünk legalább annyit, hogy

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

(92)

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: ½ kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

—== Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyárú kereskedésében. —==

a zavaros ábránd képek helyett, — melyeket lelketlen és többnyire hazátlan izgatók a nép lelkébe csempészték, a szabadság, egyenlőség és testvériség nevében, — a munkában való szabadság és egyenlőség, valamint a haza szeretetében nyilvánuló testvériség igaz képe rajzoltassék meg. Uralkodó plánétánk ma a *törvény, jog és igazság* jegyében áll. Méltán hihetjük és várhatjuk tehát, hogy ezek hatása alatt megtisztul a társadalom, meg az állami és a közélet is salakjaitól.

Törvénytelenül az igazság szegényére jogaiból nem forgatnak ki senkit, a mi ugyan csak szélső határvonala a jogállam kellékeinek, ezen belül kell meglenni azoknak a finom árnyaló vonásoknak, melyek állami és társadalmi életünket tisztává, átlátszóvá, a jog és igazság színeitől ragyogóvá és így vonzóvá tegyék.

Ez a kép ma még nem tiszta, nem átlátszó és talán részben ez is az oka, hogy nagy az ábrándképek után futkosók sokasága.

A mi pünkösdi fohászunk tehát ez: Jövel szentlélek és világosítsd meg az elméket, hogy ne imádjának az emberek ábránd képeket; legyen a munkában szabadság és egyenlőség, a haza szeretetében pedig lobogjon fel a testvériség melege.

Némuljon el az önzés szava, hegyen es völgyön; adassék meg mindenkinek a magáé igaz mértékkel. Ne lássuk a társadalmi osztályok harczát, hanem a békés és igazságos osztályoskodást, a munkában és kötelességekben. Ne legyenek a hazának kegyenczei, hanem kötelességtudó hű és munkás fiai, a kik jóban, roszban veleéreznek, érette cselekszenek. Becsüljük meg egymást; tiszteljük egymás jogait és munkálkodjunk a haza javára, hogy hosszú életünk lehessünk ezen a földön.

J. L.

Jégbiztosítás.

Az „Erdélyi Gazda“ egyik utóbbi számában* megjelent cikkem után az elégtétel bizonyos nemével tekintek arra az egyértelmű felháborodásra, mely a jégkartell nyomán a sajtóban végig vonult. Mintha leomlottak volna azok a válaszfalak, melyek a különböző irányokat elválasztják egymástól, a merkantil és agrárius táborok kifejezésre juttatták a megbotránkozást ama támadás fölött, melylyel ez a szabadalmazott uzsora a földművelő nép érdekeinek rontott. Mintha éreznék mindenki, milyen veszedelmessé tud válni közgazdasági életünkre a kartellezések elfajult kultusza, mely ma a gazdaközöniséget,

* Lásd lapunk 19 ik számát.

holnap az iparost, a molnárt, a kereskedőt fosztja ki és veszi hatalmába.

Ideje volna már, hogy ennek a kartellezésnek vége legyen. Sem a szabad verseny elve, sem a liberális kereskedelmi és ipari politika ezt a visszaélésig üzött szövetkezést tovább nem tűrheti. Mert ha a kartell, mint a jelen esetben is, nem képes létjogosultságának legalább olyan indokát adni, melylyel a tisztesség külső látszatát megmenthetné, akkor valóban helyén valónak találjuk azt a sok tekintetben ugyan utopikus törekvést, hogy a törvényhozás vessen véget ennek a lehetetlen állapotnak.

Kértük az indokokat és a magyarázatot azoktól az uraktól, kik jónak látták a jégkartell segélyével kipréselni egy kevés pénzt azokból az „agrár-zsebekből“, a melyek amugy is megszínylették a mult évek ezerféle csapásait. A philloxera, a sertésvész, a rozsdá, a jég, az orbáncz s az állati és növényi betegségek ezerféle nemei mellett sietett a kartell egy újabb csapásként nehezeden a gazdaközöniségre, — de indokot adni nem tudott. Bizonyára nem is szükséges. A mai világban, mikor az ember úgy és ott szerzi a pénzt, a hogy tudja, nem tartozik számolni sem az embereknek, sem a lelkiismeretének a kicsikart jövedelméről. A jégkartell magas osztalékot szerez a részvényeseknek és ez a fő. Az osztalék minden, egyéb nem számít.

Ha valaki kikölcsönzött pénze után 40% kamatot vesz, az uzsorás, ha többen összeállanak s megszorult embertársaiktól magasra csigázott díjtételeket szednek, azok becsületes uton szerzett jövedelmet raknak zsebre. Ez az egészséges nézet, mely ma uralkodik. A biztosító-társaságok lelkiismerete tehát nyugodt lehet, a mit ők tettek, az csak egy kis „becsületes“ manóver, mely felhasználta a kiaknázható alkalmat. Ennélfogva szívesen elengedjük a feleletet is azokra az indokokra vonatkozólag, melyeket kérni bátrak voltunk.

Ellenben szerettük volna a megnyugtató felvilágosítást arról az oldalról, a hol a felelősségnek nem csekély mértékét látjuk feltámadni s a melyet siettünk még a mult alkalommal fejére olvasni mindazoknak, a kiket az „Országos magy. kölcsönös biztosító szövetkezet“ versenyképessé tételének elmulasztása terhel.

Nekem úgy rémlik, hogy itt valami hiba történt a kréta körül. Legalább is roppant különösnek találom a véletlenségek olyan sorozatát, melyet ez a kartell-ügy felmutat

A jég véletlenségből nagy pusztításokat csinál s ez a szövetkezet csupa vélet-

lenségből elveszti a kormánysegélyt s a társulatok szintén véletlenül épen akkor, mikor nem fenyegette őket a konkurrenczia, kartellbe lépnek.

Ha elfogadjuk a kartell magyarázatát azt, hogy a tavalyi jégkárok okozták a díjtételek felemelésének szükségességét, akkor nagy a gyanunk, hogy ép ez a körülmény tette volna szükségessé a kormánysegélyt a szövetkezet számára. Mert nem akkor van szükség kormánysegélyre, mikor jól megy a szövetkezet dolga, hanem a mikor az szorult helyzetbe jutott. Valamint hogy véleményünk szerint ép e körülmények között lett volna elkerülhetetlen a nagyobb akció, a szövetkezet és a gazdaközöniség érdeke mellett; nehogy a helyzetet kiaknázhassák azok a társulatok, melyeknek laza lelkiismerete arra az útra tévedett, a honnan nagyon nehéz lesz majd a visszatérés, a busás jövedelmekkel nem kecsegtető solid üzletek mezejére.

De legyen bármiként, annyi bizonyos, hogy a gazdaközöniség nem megvetendő károsulást szenved. A beszerzett értesülések igazolják az aggodalmakat s a tapasztalatok szerint egyáltalán nincs okunk optimista reményekkel nézni a jövő elé. A gazdák egy része nem biztosít, mert nem bírja, vagy nem akarja fizetni a magas díjszabást, más része csak a fele termést biztosítja, harmadik része fizet és biztosít. A bérlőt s az eladósodott birtokost a jég koldussá teheti, versenytársak hiányában kénytelen fizetni, úgy, a mint azt a társulatok követelik.

Reméljük, hogy ez a kemény lecke nem marad hatástalan s a jövőre megóvjá a gazdaközöniséget attól a tehetetlen elhagyatottságtól, melylyel önmagát kiszolgáltatatta a r. társulatoknak. Ellen akciózt kívánunk mi is, mint mindenki a ki gondolkodni tud s át látja, hogy egy versenyképes szövetkezet lehetetlenné fog tenni minden kartellt, melynek tanúságait — ime ilyen keservesen fizeti a báránytürelémmel megáldott jó, magyar gazdaközöniség.

Itt is, ott is merültek már fel tervek, melyeknek azonban kevés hasznát vehetik egyelőre a gazdák. A bácskai gazdasági egyesület kölcsönös biztosító szövetkezetet akar felállítani, a baranyamegyei szintén. A törekvés szép, de — nem reális. A jégkárosult gazdák alig kapnának kártérítést, legfennebb csak úgy, ha a többiek dijaiknak 20—30-szorosát fizetnék be. Szövetkezeti alapon csak nagy területen lehet eredményre jutni, egy-egy megye különösen nagy kiterjedésű jégkárok esetén képtelen volna szövetkezettel

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közöniséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárukkal**, u. m. **gazdasági eszközök, háztartási cikkek, konyhaberendezések**, mindennemű **szerszámok, technical cikkek, kocsikenőcs, kovács szén**, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakból.

Bizományi raktárunk van a Budapesti **Thury János és fia cég** nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

Telefon sz. 351.

(123.)

Kiváló tisztelettel

Babós és Társai.

kárpótolni a veszteséget szenvedett gazdákat.

Miután ez idő szerint alig lehet még a kötelező állami biztosítás tervéről is beszélni, nem látunk más módot, mint minden kitelhető eszközzel közre működni az „Orsz. magy. kölcs. biztosító szövetkezet” versenyképessé tételében. Értesülésünk szerint erélyes akciót indított maga a szövetkezet oly célból, hogy a gazdaközöniséget egy jégszövetkezetnek nyerve meg. Talán mondanunk is fölösleges, hogy egy ilyen terv sikerének esetén nem csekély előny háramolnék a gazdákra, mert a társulatok között való versenyben a díjak limitálják magukat. Ezzel pedig ki volna huzva a kartell méreg-foga s a gazdaközöniség bebizonyítaná azt, hogy sikerült a támadás visszaverésével leczkét adni a r. társasági uraknak, a kik az ő zsebét és pénzét elharácsolható prédának tekintik. Ebből aztán tanulhatna mindenki valamit: a gazdák is és a r. társaságok is!

Török Mihály.

A formaérzék az állattenyésztésben

Irta: Deme Gyula.

Háziállatainkat hasznathozó voltukért tartjuk s azon vagyunk, hogy okszerű tenyésztés, helyes etetés és tartással — annyira, a mennyire ezek fejlődésére befolyjni képesek vagyunk — az állatokat kitűzött célunknak megfelelően tökéletesítsük. Viszonylagosan tehát azt mondhatjuk a legtökéletesebb állatnak, a mely a hasznosítási iránynak, a melynek tenyésztett állatunkat szántuk, legmegközelítőbben megfelel, vagyis leghasznosabb. Miután a tenyésztés javítására irányított befolyásoknak folytonosoknak kell lenniök természetes következtése e behatásoknak az állat formáinak és ezek egymáshoz való viszonyának a tökéletesedés alatt való folytonos változása.

Tudva van, hogy az olyan tenyésztők és szakemberek, kiknek a formák iránt éles megfigyelőképességük van, huzamosabb gyakorlat útján képesek lesznek az állatok productio-képességét kizárólag a testi formák és azok egymáshoz való viszonyainak összehasonlító megfigyelései után sokszor meglepő pontossággal előre megítélni.

Az okszerű állattenyésztésnek a selection alapuló vezérelve a külső formák megismerésében, mint a termelési képesség, egészségi állapot leginkább felismerhető külső jelei összességében kulminál. A szakismerőben a testrészek közt előforduló legkisebb disharmonia is elégedetlenséget szül, ugyanígy a színezet is, a mire azonban ezuttal gondot nem vetünk. Persze nemcsak kifogástalan formái által, de lónál például könnyed, elegáns mozgása, kutyánál hűsége, tanulékonyasága által is teheti az állat a szépnek benyomását. Ezen tulajdonságokat itt azonban mellőznünk kell.

A mily termékenyítő a formák felismerése egy állattenyésztés alapítása, illetőleg továbbfejlesztésénél, oly nagy veszélyt rejt magában a formák súlyának negligálása vagy fel nem ismerése egy hosszabb tenyésztési idő

alatt. Nem egyszer vezethető egész állományok deformációja a formák elhanyagolására vissza.

Az állattenyésztésben kevésbé jártas embernek a könnyebben elsajátítható külső jelek iránt van előítélete. Tudomásunk van nem egy esetről, a midőn két különböző értékű apaállat közül a — bár általános értékre sokkal kisebb — de színre tetszetősebbet választották. A köztenyésztésben különösen nagy súlyt tulajdonítanak a színnek, annyira, hogy a nyugati marha tenyésztésben magasabb színvonalra emelkedett kerületekben is igen gyakori eset az, hogy két állat közül a gyengébb testalkatúra esik a választás, csak azért, mert az egyébként jobban megfelelő állat okulás.

Vannak dolgok, melyek a divat szeszélyének vannak alávetve. Ma a magas farktűzés a marhánál hiba, a mi előbb előnyös volt, itt ilyen, amott amolyan a divatos szín. És ez a különös, hogy daczára, hogy perhorreszkáljuk a színárnyalatok ily tulsulyra jutását, a divat nyomása alatt és főleg a rentabilitás érdekében magunk is meghajtjuk zászlónkat e dőre divat előtt. Előbb pirostarka, később halványasárga (chamois) tarka lettek a szimentáli marha divatos színei. Ma ismét a pirostarka az értékesebb, mert az állítatik erről, hogy az ily színű marhák edzettebbek a chamoisnál, melyet a tulfinomodott szervezet jelének tekintenek.

A tenyésztő, ha nem a saját szükségletének fedezése céljából tenyészt, mindenkéltől azon vidék vagy gazdaságok igényét és izlését puhatolja ki, a mely, vagy a melyek vevői vagy ilyenekül ígérkeznek. Ily rendszabály ép úgy megfelel a világforgalom követelte gondolkodásnak, mint a kereskedő ama élelmessége, mely őt árúinak a vevők izléséhez való alkalmazására serkenti.

A forma iránt kifejlődött érzék a nagyság és súly legmegközelítőbb becslés szerinti eltalálását is involválja. A magasság lehető pontos eltalálása lónál, a súly megbecslése a marhánál egyformán fontos.

Egy helyesen a klíma, tápanyag, használati mód, domborzati és egyéb viszonyoknak megfelelően létesített fajta tulajdonságai s formái annyira sajátjai ezeknek, hogy azokon a viszonyok megmástitása nélkül változtatni nehéz. Ezen körülmények közötti összhangban rejlik a fajtisza tenyésztés előnyös voltának indokolása is. De éppen ezért nem okvetlenül szükséges, hogy egy állatfajta, mely a termelés valamely ágában hazájában nagyon jól bevált, nálunk is emelkedni fog. Az utódok itt minálunk szépek, talán még szülőinél is formásabbak lesznek, de eredeti termelési oldaluk a formák tökéletesedésével fordított arányban haladnak. Nem egy előkelő szimentáli tehénészetet ismerek, a hol a tehének fejési átlagát egy 70 forintos paraszt tehén tejhozamával le lehetne főzni. De formájuk remek, oly annyira remek, hogy külföldre is visznek apaállatokat az ottani szimentáli vér felfrissítésére. Ez arra tanít bennünket, hogy ne csak a forma, esetleges díjazások vezessenek egy nyáj tenyésztésénél, egy tenyésztés fejlesztésénél, hanem a kitűnőség, melyet a kívánt termelési irányban kifejt. Ezen kitűnő egyedek közül recrutálándók azután a továbbtenyésztendő egyedek.

A termelési szempont elhanyagolása s az előkelő formák és a díjazások jelentőségének tulsulyra emelése kezd különösen a „jelesebb” tenyészeteknél lábrakapni. Kiállításokon éppen úgy mint vásárokon nincs alkalom arra, hogy a kívánt irányu termelőképeségről magunknak tájékozást szerezzünk s itt újra csak a forma az, melyről az állat jelenlegi s még ki nem fejlett állatnál jövődő termelőképeségére következtetést vonunk, el nem mulasztván az egyes termelési ágaknál a gyakorlat által bevált jeleket is figyelmünkre méltatni.

A marha küleme és termelőképesége, egyenlő viszonyok között, egymástól oly függő természetűek, hogy azokat egymástól elválasztani nem lehet. Kivánatos-e a shorthornnál a vékony, finoman erelt nyak, a mi erdélyi marhánknál vékony bőr vagy a hollandi tehénél vaskos csontok?

Ha volna egy chablon, a mely szerint minden egyes egy és ugyanazon fajú állat külseje megítélhető lenne, mily egyszerű dolog is volna az! Ezen eset csak akkor állhatna fenn, ha volna oly állat a faj keretében, a mely minden hasznosítási célú kitűnően szolgálna. De lehet-e az, hogy a tehén, mely remek igásállatot szül, a hizláló és a tejgazdaságot üző szempontjából is kifogásolhatatlan volna? Vagy nem egészen más mértéket alkalmazunk-e egy muraközi osztott faru igás ló és egy amerikai ügető külsejének s ezzel értékének megítélésénél?

Az állatok testalakulatainak megfigyelése és független megbírálásához mindenkéltől jó formaérzékre van szükség, ennek fejlesztésénél pedig a szabadkézi rajz, a vonalaknak azzal járó analízise miatt igen hathatós eszköz. Igen üdvös eredményt jósolnánk annak, ha illetékes helyen a szabadkézi rajzot a gazdasági intézeteken az állattenyésztés kapcsán kultiválni, sőt mint kötelező tárgyat különös gondozásban részesítenni elhatároznák, mert ez által felébresztetvén a fiatal gazdanemzedékben a formák éles megkülönböztethetőségének az állattenyésztésben megbecsülhetetlen érzéke, hathatós fegyverrel rendelkeznek arra, hogy majdan saját hatáskörében megbízható kiválasztással emelje állattenyésztésüket.

És valamint a mai marha nemességében, jeles voltában elődeinknek még képzeletében sem jelent meg, úgy mi sem látjuk, de elképzelhetjük, mennyire nemesebb lesz a későbbi utódaink marhája, ha a mindinkább hatékonyabbá váló szakismeret és tudomány minden akadályt leküzdő fegyverével folytatni fogják a megkezdett művet, a racionális állattenyésztést.

Almafáink veszedelme.

Irta: Ambrus József.

Ki hitte volna csak pár év előtt is, hogy ily nagy veszedelem fenyegeti kedvencz almáinkat, melyek asztalunkra oly izletes csemegét adtak és zsebünkbe oly szép jövedelmet hajtottak? Ki hitte volna ezt? Senki, még talán ma sem hiszik sokan, hogy Magyarország hírneves almái veszélyben vannak s közel állnak az elpusztuláshoz. Ugy-e bár, nem hiszik?

Szinte látom, mint rázzák sokan kétkezőleg fejüket, szinte hallom, mint kacagnak

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Szöveg: **Gépgyár és Vasöntőde**
Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók
— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —
Gőzkazánok, Vízkerékek, Turbinák.
GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Trieurók, Szecskavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.
Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: **EKÉK.**

e sorok fölött a boldog hitben s talán csendes gondatlanságban levő almafa-tulajdonosok? Hát a fagy és hernyón kívül ugyan micsoda ellensége, vagy veszedelme lehetne az én büszke almafáimnak? kérdi egyik-másik gazda önmagától bodor pipafüst mellett.

Szegény almafáinknak is megvan a gyilkos filloxerájuk, mint a nemes szőlőnek s azok is menthetetlenül elpusztulnak, ha idejekorán hozzá nem látunk a nagy munkához, miként ezek is elpusztultak, okozván sok keserű bánatot és milliónyi millió kárt drága hazánk gazdaközönségének. Szőlőnket a filloxera tette tönkre, almafáinkat pedig a *vértetű fogja elpusztítani*, mely veszedelmesebb a fagnál és a hernyónál, mely nem a fának egy évi hozamát, de magát a fát pusztítja ki és mardossa lassu halálra.

Ismét egy új csapás, mely sok örömtől és nagy jövedelemtől fosztja meg a sok bajjal küzködő gazdaközönséget! Új csapás, nagy csapás, sokkal nagyobb, mint első pillanatra az ember gondolná, vagy gondolná az, ki még nem fordított különös figyelmet e parányi s veszedelmes rovarra s a ki nem látta annak romboló hatását. Szinte nem is hinné az ember, hogy e hitvány piczi állatka oly iszonyu rombolást tudjon, birjon végrehajtani. Mint a szabad szemmel nem látható filloxera kopárrá örölte Magyarország kincsbányáját és büszkeségét, a dús szőlőhegyeket, azonképen a szabad szemmel nem látható vértetű is megőrli kerteink ég felé emelkedő büszkeségét, izmos almafáinkat!

Ne bizza el senki se magát, hogy, mert még nincs így, nem is lehet így; hogy a hely, dő, vagy más körülmény megment a bajtól, mely talán nem is nagy, nem is oly általános, talán csak szórványosan jelentkezik itt-ott, tehát Pató Pál úr módjára „Ej, ráérünk arra még“! t. i. az éber figyelemre, a védelemre, vagy pusztításra. A Királyhágón innen már általánosan elvan el van terjedve és hatalmasan pusztít és rombol is, a Királyhágón túl még csak Brassó vidékén mutatkozik gyéren, tehát a baj csak keletkezében van s azért még könnyen eleje vehető; s épen azért intézzük e figyelmeztető sorainkat a Királyhágón túli gazda-tesztvéreinkhez, hogy nagyon komolyan vegyék a dolgot s teljes erejükkel állják elejét a vésznek. Bár minket figyelmeztetett volna valaki a közelgő vészre, úgy nem siránkoznánk ma szép almafáink pusztulása fölött.

Magában véve, a vértetű nem egészen új tünetemény hazánkban, mert már 1875. óta ismeretes, persze kezdetben észrevétlenül, zaj-

talatul vontta meg magát; nem ismertük sem őt, sem pusztításait, tehát nem is törődünk vele, de ő kelme annál hatalmasabban terjedt, utat, kaput nyitottunk neki s csak most, midőn megerősödött, midőn rombolása, pusztítása már nagyon is látszik, kezdünk ébredezni, kezdjük látni, hogy mily veszedelmes ellenség furakodott kerteinkbe, most kapkodunk s látva a veszedelmet, tüzet kiabálunk és sopánkodunk szép fáink veszedelmén. De nem egészen vagyunk hibásak, mert e kis állatkának oly furfangos a természete, hogy a vértetű kérdésével a földművelésügyi miniszteriumban is csak 1897—1898-ban foglalkoztak behatóbban és komolyabban a tudomány emberei. A tudomány és gyakorlat embereinek egyöntetű véleménye ez: Hannibal ante portas; itt a vértetű, szép almafáink lassu halálra vannak ítélve, ergo munkára, védelemre föl!

Földművelésügyünk ez időszerűt nagy buzgalmu és fáradhatatlan minisztere nyomban meg is tette a szigorú intézkedéseket, kiadván az útmutató s a baj elhárítását célzó rendeleteket, elrendelvén a vértetűt kereső bizottságokat, melyeknek márczius végéig kellett a gyümölcsös kerteket vizsgálat alá venni és súlyos büntetés terhe alatt meghagyta a vértetű elpusztítását ez évi október hóig, megadván a kellő utasítást és útmutatást a pusztítás eszközlésére is. Hogy a bizottságok a kerteket márczius hó végéig csakugyan bejárhatták, ebben egy cseppet sem kételkedem; de kételkedem a nagyobb munka végrehajtásában, a vértetű kiirtásában, mert ez nagy fáradsággal és költséggel jár s egy gyümölcsfa-kezelő sem fogja könnyen és hamarosan fejlesztéjéig kedvező almafáinak tövéhez tenni s ehez jár aztán még a nép csökönyös indolenciája.

Hic Rodus, hic salta! Itt az árok, ugord át! Ettől függ minden. Ettől függ, hogy fogunk-e a jövőben jó, izletes almákat enni; ettől függ, lesz-e almakereskedésünk, elláthatjuk-e piacunkat almával, szállíthatunk-e külföldre, avagy kénytelenítettünk innen hozatni, de csak úgy, ha kapunk, mert a vértetű más országokban is pusztít. Mondom, mindez attól függ, hogyan látunk a nagy munkához, hogyan fogantatosítjuk és hajtjuk végre a miniszternek a mi javunkra kiadott rendeleteit. Fájdalom! alapos e téren azon aggályom, miszerint nagyon sokan nem fognak megfelelni a miniszter rendeletének s így nemcsak önmaguknak, de másoknak is nagy kárt okoznak.

Nagy munka ám a vértetű alapos és sikeres irtása! Vagy meglevő almafáinkat kell föláldoznunk, vagy oly fárasztó munkát vé-

geznünk, mely tetemes pénzáldozatot s kitartó munkaerőt igényel. De ki hozza meg ezen áldozatokat? Bizonyára kevesen! A hivatásos kertész és az almafáit szerető magán ember nem szívesen áldozza föl az ő kedvencz fát, melyek oly sok élvezetet és gyönyört szerének neki; de a fárasztó és pénzáldozatot igénylő munkát sem szívesen tenné meg, először gazdálkodási szempontból s másodsor azon hiedelemből: hátha még sem oly fekete az ördög, vagyis, hátha még sem oly veszedelmes bogár az a vértetű. A pórnéptől pedig ezt az áldozatot és munkát nem kívánhatjuk és nem is fogja megtenni, mivel erre nincs ideje, de másrészt erős az a ferde fogalma, hogy „ez is csak az urak találmánya“ s az a piczi kukac nem eheti meg azt a nagy almafát, tehát ott leszünk, ahol vagyunk; azaz rosszabbul leszünk, mivel szép és becses almafáink lassan-lassan pusztulnak s terméketlenekké válnak.

De ha akad is önfeláldozó gyümölcskezelő, ki sem pénzáldozattól, sem a munkaerőtől vissza nem riad: a nemes cél alig fog eléretni, mert mit használ az, ha egy községben kettő, három, mindent elkövet a vész elhárítására, százan, kétszázan meg összetett kezekkel, vagy nevetve nézik az egész dolgot? Semmit! Itt a példa. Amint a „Gyümölcskertész“-ben a vértetű pusztításait olvasván, be nem várva a földművelésügyi miniszternek ide vonatkozó 9679. számú magas rendeletét, legott hozzá fogtam a vértetű pusztításához s pedig meglehetősen radikálisan, a mennyiben a nagyon megtámadott almafák koronáit, kegyelem és irgalom nélkül, levágtam, bár végtelenül sajnáltam s ott a helyszínén előttem elégettetem, a törzseket erre készült kaparókkal levakartattam, a gyökérnél levő földet fölásattam és elhordattam messze a kerttől. Kisebb fáim megtámadott, vagy csak gyanus ágait levágtam sajátkezűleg. Én ezt megtettem, de az egész faluban csakis — én tettem meg.

A földművelésügyi miniszter fentdicséret magas rendelete értelmében községünkben a vértetű-bizottság megalakulván, csekélységgem elnöklésével, márczius 28-án bejárta a község kerteit és fájdalommal konstata, hogy a község összes almafái megvannak támadva. Ez eljárásunkról a felvett hivatalos jegyzőkönyv az illetékes helyre beküldetett — és az óta mély csend és nyugalom van, almafáink busulnak, a vértetűk vidáman szaporodnak. Nem történt semmi; és nem is fog történni semmi; a nép kenyérkereset után jár, a jegyző pedig ezerféle dolga mellett nem ér-

TÁRCSA.

Madagaszkári képek.

III. A szárazföldi rizs és malétermelésről.

Egy órai sebes ügetés után elhagytuk az Ivondro völgyét és egy lankásan emelkedő hegyoldalon haladtunk felfelé.

Érdekes és különös utazásmód a madagaszkári hordszéken való utazás! A hordszék — melyet a bennszülöttek filanja-nak hívnak — két csinosan faragott rúdból áll, mely két vaspálczával van összekapcsolva; az ülés háta és alja szintén vaspálczából van igen ügyesen megszerkesztve, melyre erős vitorlavászomból kettős burkolatot kell erősen kifesztve felhúzni. E váznan igen kényelmes ülés esik, hátát megvetheti az ember, karjait a farúdakra nyugtathatja, hogy pedig lábai ne fityegjenek le, két madzagra egy deszkadarab van felkötve oly hosszan, milyen az utas lába.

A hordszékvivőknek nem szabad egyszerre lépni, mert akkor az utas annyira rázódnék, hogy nyelvéit is elharapná. De párosával sem szabad lépni a vivőknek, mert akkor oly ingás áll elő, melytől az ember tengeri betegség forma nyavalyát kaphat. Tehát mind a négyen egymásután és egyenlő ütemben lépnek a vivők, oly gyors tempóban, hogy

dobogásuk teljesen hasonló a közönséges csép — négyesben való — veréséhez.

Rövid távolságra, pl. egy napi járó földre, az ember csak négy vívőt fogad fel, két—három napi útra már czélszerű hatot, hosszabb útra pedig nyolczat alkalmazni, úgy aztán mindég egyenlő sebességgel és gyorsan lehet haladni s ha valamelyik bármily okból kidőlné az útból, azért nincs fennakadás.

Érdekes a felváltás; — míg négy ember sebes ügetve halad a hordszékkel, addig a többi négy előre szalad úgy 100 ölnyre s ott megáll azon rendben, a hogy a vitelnél vannak begyakorolva. Midőn a hordszék közéjükbe érkezik, a vezető hopp! kiáltására az utast feldobják a levegőbe legalább is egy arasznyira a vállmagasságon felül és mind a négyen kiugranak a hordszék alól; a másik négy azonban ugyanazon másodperczen kifogja a levegőben libegő utast és halad minden fennakadás nélkül. E felváltás oly simán megy, az utas csak egy kis hintázást érez, de a haladás folytonossága nem szakad meg. Midőn kifogják a hordszékét, mindig bal vállra emelik az embert s pár perc múlva a vezető pattintására egyszerre teszik át a rudakat a jobb vállra. Ez is egészen simán menő művelet.

A menés mindig futó lépés, de kissé meghajlítva a lábukat, hogy semmi rázás ne keletkezzék. E lépésben nyolczasban haladva, — és pedig 10 órát számítva napjára, — biztosan lehet 40 ki-

lometer utat tenni, árkon-bokron s teljesen úttalan helyeken.

A merre elhaladtunk, mindenütt égett a haszart, melynek irányát sürgölődő bennszülöttek szabályozták. Más helyen a már leégett helyre rizst vetettek. Egyszerű és olcsó módja a földművelésnek!

Madagaszkár szigetén kétféle rizst termesztnek. Egyik az Európában is honos vízi rizs, másik szárazföldi, és ez Madagaszkár különlegességei közé tartozik.

Maga a rizs épen olyan, mint a vízi rizs, legfennebb a színe nem oly tiszta fehér, sőt oly vidéken, hol a talaj vörös agyag, a rizs színe is vörösses.

A vetés felette egyszerűen történik. December hóban, midőn a forróság legnagyobb, a két méternyire is felnőtt és száradásnak induló füvet meggyújtják, midőn a hamu kihűlt, szórva bevetik a hamu közé a rizsmagot, mely pár nap alatt kikél s gyorsan fejlődik, úgy, hogy az esős idő beállta előtt már learatható. A tulajdonosnak semmi más dolga nincs vetésével, mint a pásztorolás; ez azonban fontos, mert az apró madárkák czerei is pusztítják s az ökör csordák is lelegelik, ha a tulajdonos nem vigyáz vetésére.

Ezen rendszerrel ugyanazon földbe csak egyszer lehet rizst termesztetni, és ez nem hozza zavarba a Hóvákat, mert bár mikor, bár hol művelés alá foghatnak akár mennyi földet, csak az adót kell a terméstől a királynénak kiadni. Ezen terményadó a

rá a népet zaklatni, üldözni, vagy birságotlatni, mint a rendelet parancsolja. A rendelet marad tehát magasztos irott malaszt — gyakorlati haszon nélkül.

Tehát nincs orvosság, nincs segély a baj ellen? Csekély véleményem szerint az ügyszeretet, az ügybuzgalom többet, használ, mint a „muszaj.“ A népiskolák, mindenkéül kivált a gazdasági ismétlő-iskolák tanítói lehetnek sokat e téren; már az iskolás gyermekekkel meg kell ösmertetni a vértetű pusztításának nagyságát, ezekben kell ügybuzgalmat és szeretetet ébreszteni s ha ezek idáig eljutottak, akkor szeretetből és önérdékből meg fogják tenni szívesen — de „muszaj“-ból soha. Már csak e téren is mily nagy feladat vár a gazdasági ismétlő-iskolákra.

És csakugyan olyan veszedelmes bogár (rovar) az a vértetű? E becses lapok tisztelt olvasói bizonyára már többször olvastak róla, sőt talán természetben is láttak olyanokat. Én keserű és káros tapasztalatból ismerem pusztításait. Egy k. hold nagyságu kertem van, beültetve szőlővel, gyümölcsfákkal, köztök nemesebbnél-nemesebb almafákkal. Almafáim a legszebb korban vannak, kitűnő talajban, ép, egészséges törzsűek s eddig igen-igen bőven teremtek, mint mondani szokás: „szekér számra volt almám“ és évenként 80—100 frtot is vettem be, saját házam szükségletére is volt elég egész télen át; almáim oly kitűnők, hogy Bécsbe is szállítottam magas arisztokrata családoknak. — És most? És most — nincs semmi; két-három év óta, se eladásra, se saját szükségletemre nem jut; a fák szépen virágoztak, el nem fagytak, hernyó vagy más pusztító rovar el nem pusztította és alma még sem volt. Sokat törtem ezen a fejemet; sokat bántódtam ezen érzékeny anyagi káron és élvezet-hiányon. A baj forrása rejtély volt előttem. Már régen láttam én almafáimon a vértetű puha, fehér takaróját, köpenyegét; némi fáim úgy néztek ki, mintha havazott volna — június-júliusban, szinte örvendtem e finom hópihéknak, nem is sejtve, hogy azok mily veszedelmes ellenséget takarnak.

Most már tudok mindent, de fájdalom! már késő, almafáim már annyira inficiálva vannak, hogy megmentésük majdnem lehetetlen; azért lelkem egész melegével ajánlom minden gyümölcsfakedvelőnek, hogy éber szemekkel őrködjék fái fölött s ha bajt észlel, korán lásson a munkához, mert a mulasztást nagy kár és bánat fogja követni. Experto, crede Ruperto.

A hesszéni légy (*Cecidomya destructor*) és parasitái.

Dr. P. Marchal, a párisi rovar-tani állomás főnöke, az „Annales de la Société entomologique de France,“ vol. 66-ban érdekes tanulmányt tesz közzé a hesszéni légyről s az ellene való védekezésről.

A hesszéni légy a Kétszárnyuak (Diptera) rendjében a Fonálas csápuak (Nemocera) családjába tartozik. Több fajt szokás megkülönböztetni. A gyakorlati gazdára azonban Marchal szerint csak két faj: a *Cecidomya destructor* Say (=Hesszéni légy tulajdonképeni értelemben), mely a búzáneműeket támadja meg s a másik a *Cecidomya avenae* Marchal, mely a zabot támadja meg, birnak fontossággal.

A *Cecidomya destructor* Say.

A búza fejlődésének minden szakában nyilvánulhat a megtámadás, mely vagy csak fejlődésében akadályozza a búzát, vagy teljesen tönkre teszi.

Azt lehetne gondolni, hogy aratástól az őszi vetés kikeléséig nincs meg a légy gazda növénye s ily módon fejlődése és szaporodása meg van akasztva. Nem látszik tehát helytelennek, ha a búza learatása után augusztusban lóhere alá szántanak s azzal vetik be a szántóföldeket. De ilyen viszonyok között a lehullott s korán kifejlődésre jutó búzaszemek épen a szükséges hajlékot és táplálékot nyújtják a légynek. Sőt Demazure gazdasági intézeti prof. megfigyelései szerint aratás után mindazon búzaszálak, melyekben *Cecidomya*-bábok voltak, az aljukon egy kis gyöngye elkészett mellékajtást növeltek kaszálás után, a bogár kártékony behatása következtében.

Marchal ezt a megfigyelést úgy a beküldött anyagon, mint mesterséges tenyésztéssel igazolhatta. Kimutatta, hogy ez a késői mellékajtás sokkal rövidebb, semhogy a sarló, illetve kasza elérné aratás alkalmával. A *Cecidomya* megtámadása által tehát megrontja ugyan a búzaszálak, be beteges életét egyúttal meg is nyújtja s ez által magának és utódainak menedéket biztosít. Bizonyos azonban, hogy ez a kedvező tényköörülmény nem mindig következik el, mert a nedves, illetve száraz időjárásról függ. Ha júliusban és augusztus elején nedves az időjárás, a fejlődésre kedvező feltételek megvannak. De megtörténhetik az is, hogy e növény nem fordul elő kellő mennyiségben az álcák táplálására. A szárazság késlelteti a *Cecidomya* fejlődését s a téli álmhoz hasonló állapotot idéz elő, melyet nyaralásnak, nyári álomnak neveznek. A ki-

kelés későn történik, leginkább akkor, mikor az őszi vetés kikelt. Lehetnek azonban közti állapotok is.

Általában azonban a *Cecidomya* fejlődésére nézve kedvezőnek mondható az időjárás, 1. ha a tavasz és a nyár eleje meleg és nedves; 2. ha a nyár vége száraz (és ha nem sok őszi gabona van vetve) oly módon, hogy a rovar fejlődésének momentan megállítását biztosítja s lehetővé teszi, hogy akkor keljenek ki, mikor az őszi vetés már kikelt; 3. ha az őszi enyhe és nedves.

1894 végén logikusnak látszott a következő évre nagy támadást várni (Dél-Franciaországot érte), mivel igen sok álcza volt kifejlődve, de ez a támadás szerencsére elmaradt. A csapás elmaradását Marchal parasitáknak tulajdonítja, melyek itt nagy szerepet játszanak. Ilyen parasita sok ismeretes eddigelő. A Chalcidák és Prototrupidák családjába tartoznak Legelterjedtebb a *Merizus destructor* Say, melynek legnagyobb része van abban, hogy a Vendéban 1894-ben elmaradt a csapás. A parasiták elvitázhatatlan hasznos tevékenységére daczára Asa Fitch és mások azt ajánlják, hogy a tarlót késő ősszel le kell égetni. Holott ez Marchal és Dr. Brocchi teljes érvényű kísérletei szerint fölösleges, kárba vészett munka, mert mikor a késői hajtásokat leégethetik, akkor a parasitáktól tönkre nem tett *Cecidomya*-bábok már kikeltek, tehát csak azokat pusztítják el a tarló leégetésével, melyeket az elődők megtámadtak. De ha közvetlen az aratás után égetik le a tarlót, akkor az eredmény nem marad ki. De mindenesetre hozzáférő kell, hogy megvizsgálja a tarlón a gyökéren maradó szalmarészeket, hogy vajjon tartalmaznak-e *Cecidomya*-bábokat?

Sokan két nemzedéket tételeznek fel. Marchal vizsgálatai szerint azonban egy nyáron 6 nemzedék van: 1. április 5—április 25-ig; 2. május 30—június 15-ig; 3. július 1-től—július 20-ig; 4. augusztus 5-től—szeptember 1-ig; 5. szeptember 10-től—október 15-ig; 6. október 18-től—az évad végéig. A különbség az, hogy ezen „légyrajok“ rendszeren nem fejlődnek ki ilyen kedvezően, mert a gyors s nagymérvű fejlődést, szaporodást elősegítő kedvező életfeltételek (tápláló növények, nedves, meleg) egyike vagy másika a legtöbb esetben hiányzik s vagy teljes nemzedékek maradnak ki, vagy a fent jelzett legkedvezőbb (optimális) fejlődési időszak hosszabb lesz a rossz viszonyok miatt, a kikelés szórványos s egyik nemzedék átnyulik a másik korába.

termés hatoda s ezen felül az eladott gabona árának 10 százaléka. De hát ez csak a papiroson ennyi, valóságban ott is kevesebbet adnak s a hol lehet, megcsalják az államot mind a termelő, mind az ellenőrző hivatalos közegek.

Az aratás nem történik se kaszával, se sarlóval, a *Hóva* egyszerűen csak kézzel tépdési le az érett kalászatokat, mit egy lepedőbe rak be s haza vive, azonnal elcsépel egy bottal.

A hátramaradt rizsszalmát néha a tulajdonos, de mások is, levágják s haza viszik, miből az általánosan viselt szalmakalapokat fonják, minden varrás nélkül.

A szalma-, nád-, gyékény- és gyökérfonásban rendkívül jártasok a madagaszkári népek, oly művészién készült darabokat készítenek, melyek Európában néha mesés árért kelnek el.

A málétermelés is nagyon egyszerűen történik e vidéken; e célra is felperzselik a füvet s a kihült hamuba egy fácskával lyukat csinálnak, mihe egy szem kukoriczát tesznek s hamuval betakarják. Ezután bambusz nád ből kerítést készítenek a vetés körül, hogy a szabadon csatangoló ökrök le ne legeljenek s ezzel minden munka meg lesz adva egészen a szedésig. Tehát kapálás-, töltögetésről szó sincs! A málé felnő két méter magasra s 2—3 nagy csövet terem, melyet féléretten szednek le és főve fogyasztanak el az emberek; sertések, vagy szárnyas állatok nem eszik meg, mert rizshez vannak szoktatva.

Régebben nagyban természetették a málé, kivitelre; de a királyné ezt betiltotta, mert a nép e könnyen szerzett pénzen mind rumot vett s a részegkedés nagyon elterjedt.

A málé is csak egyszer vethető ugyanazon földbe, de pár évi pihenés és begyepesedés után megint alkalmas a bevetésre.

Ezen áldott vidéken ez egy éves növények is évelőkké válnak. Nekem volt Mohambóban dohány ültetvényem, melyet három éven át folytonosan szedtem; a szedés után visszanyesett törzs mindég új termést adott.

Estére utolértem embereimet Ambatompako faluban, ez utolsó községe a partvidéknek, holnap már az erdősekbe hatolunk be.

A községi bíró előzékenyen fogadott s a királyné házáat rendelkezésemre bocsátotta. Ez azonban a világért se volt valami palota, hanem minden községben van egy szalmakunyhó, mely államköltségen, tehát robotból, lett építve s melynek rendeltetése, hogy úgy az idegen, mint a bennszülött utasoknak éjjeli tanyául szolgáljon.

Mig vacsorám elkészült, járkáltam egyet a faluban; 120 idegen érkezése nagy sürgést-forgást idézett elő. A nők legszebbik szoknyájukat öltötték fel, a harmonika mindenfelé szólott, nevetgéltek, sétáltak vagy táncoltak.

Nem hiszem, hogy lenne boldogabb és megelégedettebb nép a világon, Madagaszkár lakóinál. Az élelem olcsó, adó kevés, a föld termékeny,

ellensége nincs, ragadazó állatot nem ismer, járványos betegségek még nem érkeztek el hozzájuk. Elgondolkoztam, mily boldog most s mily szerencsétlen lesz jövőben e nép! Ha a francziáknak sikerül ezen országot leigáznia, ha civilisatio minden fertőjével megismerkednek, ha majd csak a munka és ütlegekben lesz része, — milyen más képe lesz akkor ezen országnak! a mostani gondtalan, vidor tekintetű nép szemeiből majd a nyomor és rettegés fog ránk bámulni.

Z. K. E.

— Tanácsos-e kék és zöld lámpaborítékot használni? Dr. Bonnénak saját magán tett vizsgálatai szerint nem. Mert a színes borítóval ellátott lámpák a dolgozó asztalra erős, világos fényt vetnek, míg a szoba többi része aránylag homályosan van megvilágítva. Munka közben az ember többször felnéz az erősen megvilágított könyvről, írástól stb s ilyenkor a szem mindig aránylag sokkal sötétebb helyekre tekint. Ezt a nagyfokú és gyors változást a szemre ható fénynek és homálynak a szem idegei állandóan nem bírják ki, meggyöngyülnek s különböző betegséget kapnak. Legtanácsosabb tehát az ugynevezett tejüvegborítók használata. Beteg szobában azonban, a hol a beteg állandóan a homályos világítást látja, nagyon is jók a zöld, illetve sötétkék lámpaborítók.

Leginkább a 3-ik, 4-ik és 6-ik szokott szabálytalan lenni

1894-ben Franciaország Poitou kerületében a zabot (*Avena sativa*) pusztította nagyon a hesszéni légy. Marchal kimutatta, hogy a zab hesszéni legye, bár nagyon hasonlít a búzán élő hesszéni légyhez, főleg kifejlődött állapotban, de mégis más fajta mert a búzán nem tenyészthető s viszont a búzán élő faj nem él meg a zaboron, ezért a zabot pusztító legyet *Cecidomya avenae*-nak nevezte el. Két nemzedéket észlelt a zaboron, egyet ápril második felében s egyet október és novemberben. (Poitouban körülbelül olyan meleg az időjárás, mint a nagy magyar alföldön.)

Hogyan lehet védekezni a *Cecidomya destructor* és a *Cecidomya avenae* ellen?

Háromféle módon szokás védekezni: Az első az óvintézkedések, a 2-ik a csökkentő, elhárító (palliatív) eljárás, a 3-ik a gyógyító (curatív) eljárás.

A) *Óvintézkedések* (preventív methodusok). A legelső óvintézkedés a fejlődési kor szakokat megsemmisíteni. E célból azt az időt, mely a búza érésétől, száradásától az őszi vetés kikeléséig van, *lehetőleg meg kell hosszabbítani*.

Ez által biztosítva lesz az elhullott mag és az esetleges késői sarjak elpusztulása. E célból az olyan földeken, a hol a *Cecidomya avenae* észlelték, nem szabad lóherét vetni közvetlen a zab után és megfordítva, a hol a *Cecidomya destructora* észlelték, oda épen zabot lehet és kell vetni. De ha ez az eljárás nem volna kivihető, akkor az inficiált területtől a lóherét zölden kell leetetni. Ilyenkor jó, ha szakértő mondhatja meg, hogy mikor tanácsos legkésőbb lelegetetni a lóherét.

A fejlődésmentet meg lehet akasztani a késői vetéssel is. Tényileg a Vendei kerületben 1894-ben a járvány évében az október 20. után vetett búza érintetlen maradt az élősdiéktől. A vetés ezen dátuma azonban vidékek szerint változó s minden egyes területre külön kell megállapítani.

Igen jó ellenszere a váltó-gazdaság. A *Cecidomya* ugyanis a báb háza közelében rakja le petéit általában. Ez az oka annak, hogy a búzavetések ott szenvednek legtöbbször az őszi járványtól, hol ismételtén búzát vetettek ősszel. Ezért a *Cecidomya* búzaföldbe se búzát, se rozsot, se árpát nem tanácsos vetni a következő évre, hanem pl. zabot és megfordítva, a megtámadott zab helyére búzát, rozsot stb.

Jó még ha kivihető, a tarló leégetése *közvetlenül* az aratás után. Az ott maradt szalmacsonkok kitépése s egy tömegben való elégetése, valamint a tarló lehengerelése nem valószínű, hogy célravezető volna, főleg mivel az előbbi végrehajtása sok nehézséggel jár.

B) *A csökkentő (palliatív) methodusok*. Ezeknek az eljárásoknak célja, olyan gabona-fajtát nyerni, mely a hesszeni légy támadásainak ellent áll. A vetőmag megválasztása tehát igen fontos. Erős, kemény szalmájú fajta (variétás) ellent tudna állani, főleg tavaszi trágyázással. A salétrom-trágya nagyban emeli a gabona ellentálló képességét.

C) *Gyógyító eljárások*. Kevés ilyen methodus van, mert az elrejtőzött álcákhoz kell hozzá jutni s mert a kezelendő terület igen nagy. Asa Fitch a vetés lelegettetését ajánlja, mi helyt a fiatal búzán a *Cecidomya* tojásait megláttuk. A búza nem szenved a lelegetéstől, Asa Fitch, Cocke stb. tapasztalatai szerint, ha a szántó föld elég kövér s a lelegetett búza jól hajt s jó termést hoz. A szakértő ilyen vizsgálatoknál természetesen nélkülözhetetlen.

Asa Fitch ajánlja még, hogy kövér szántó földeken a búzát kaszálják le, mielőtt szárba indult volna.

A légy peterakásának idejében való lehengerelése a búzának, nem valószínű, hogy egyáltalán eredménnyel járna.

Packard azt mondja, hogy a mész megöli az álcákat a levél hüvelyében. De, hogy

ez az eljárás sikerüljön, bizonyos szerencse kell, t. i. eltalálni azt az időt, mikor az álcák kikelt s megkezdte vándorlását, hogy a szár egyik bütyke fölött befurakodjék. Ezen rövid idő alatt mérgező hatású anyagok természetesen jó eredménnyel alkalmazhatók. Ezen tul époly természetesen nagyon csekély, vagy semmi eredmény sem érhető el a rovarirtószerekkel. Ez a vándorlás tavasszal ápril 8-ika táján kezdődik s tart 25-ike tájáig. Poralaku rovarirtószerekkel tehát ismételtén kellene a vetést beporozni és pedig ápril 10, 15, 20 és 25-ikén. — Látható ezen adatokból, ily módon nagyon nehéz s bizonytalan az út, eredmény eléréséhez.

Érdekes a Marchal kísérleti eredményeiből, hogy a sokfajta *Cecidomya* közül egy, a *Lestodiplosis* a többiekén mint parasita élődik, pusztítván őket.

Dr. B. S.

A haszonállatok gondozása.

Mentül inkább intézi a gazda mesterséges úton a haszonállatok tenyésztését; nagyon természetes, hogy annál nagyobb figyelemmel kell azokat gondozni is. A külterjes gazdálkodási rendszerrel meg kellett szünni az öltészerű gazdálkodásnak is. Most már minden a gazdaságban számitás dolga, még pedig kereskedelmi alapon és irányban, hogy t. i. *egy évben ugyanazt a tőkét gyümölcsözben többször megforgassa a gazda*.

Nem könnyű dolog a változott viszonyoknak eleget tenni. Az egyedül álló gazda bizalmában és ragaszkodásában a megszokott régihez, nagyon sok esetben, csak akkor látja be már konzervatizmusa hibáit, mikor a birtokon túl kell adni, vagy pedig annyira van már megterhelve, hogy nem saját és családja érdekében küzd, hanem minden erejét fel-emésztí a kamatok előteremtése.

Figyelemmel kísérve a többi kereseti módokat, azt fogja a gazda tapasztalni, hogy neki, kinek, hogy ugy fejezzem ki magamat, a legnagyobb tőke fekszik üzletében — aránylag a legkisebb kamattal kell megelégedni, míg a többi kereseti ágbelieknek sokkal kevesebb tőkével, de mondhatjuk munkával is, több a jövedelmük. A kereskedő, bár mivel kereskedjék is, tőkét többször megforgatja évenként. Továbbá, ha főkereseti forrásánál némi hanyatlást, vagy túl nagy versenyt észlel, azonnal igyekszik más üzletág felkarolása által, főképp pedig társas üzletek kötésével biztosítani magát. Különösen oly üzletekben szeret a kereskedő társulni, vagyis a kockázatot megosztani, mely hosszabb ideig tart és tőkét tulságosan lekötne.

Ugy a tőke, mint a jövedelemnek társulás általi biztosítását nem találjuk fel a gazdánál. Még a legszámitóbb gazda is önállóan, függetlenül akar dolgozni és amennyire bírátja a liberális eszméknek a társadalmi téren, birtokában, vagyona felett, korlátlanul akar rendelkezni. Hogy mily ellentmondás ezen tulajdonsága a gazdának, nem szorul bővebb magyarázatra. De hogy a viszonyok változásával a liberalizmusnak útát kell engedni még a sajátja feletti rendelkezésnél is, kétségtelen. Belátta a társulás szükségét nagyon sok gazda már régen, a következés volt a gazdasági egyesületek és gazdakörök alakítása. Miután ezek szervezete és a társulás önmagában véve is egy bizonyos lekötöttséget jelentett, az egyesületi működés ezelőtt nem tudott kellő erőre kapni. *Hogy eddig is fenállottak és egyik-másik egyesület virágzik, csakis néhány kiváló és önzetlen gazda érdeme, de nem az általános érzet, hogy szükségünk van az egyesülésre, mert a nagy versenyben az egyes nem tud megállani*.

Mint a rendezetlen gazdaságban folyton fedezünk fel hiányokat, melyek pótlása könnyű lett volna, ugy a gazdánál is nemesak az indifferens szemlélő, de saját maga is sokat talál, melynek híjával van, míg a szomszéd bővelkedik benne és megtordítva. Mily nagy

tőke megy így tönkre, kihasználatlanul, bizonyosság a statisztika, mely világosan megmondja, mily csekély a tiszta jövedelem nagy átlagban gazdáinknál.

A szervezetlenség leginkább kitünik a haszonállatok tenyésztésénél és gondozásánál. Még mindig igen sok olyan gazdánk van, ki a régi viszonyok által létesített tájtajtákhöz makacsul ragaszkodik — nem véve figyelembe, hogy míg ezelőtt a nagy legelőkön módja volt például a tinót 5 éves koráig olcsón tartani, ma ez már fényezés, mert nincs sem elegendő legelőnk, sem saját igényeink nem oly szerények már, hogy a befektetett tőke gyümölcsözésére 5 évig elvárhatnánk. Minden állatnem tenyésztése haszonnal jár. Az agárhasu, hosszufejú lengyel határszéli sertéstől kezdve a jorksirei hizóig. A kis riska tehéntől a szimentáli gyönyörű állatig — de ott, ahol a viszonyok azt követelik. A haszonállat kiválasztása tehát a legnagyobb gondot igényli. Ezen a téren mutatkozik leginkább szükségnek a társulás, mert különösen az apaállatok elhibázott használata egész határok állományát évekre rontja meg.

A lótenyésztés fellendülése csakis a tenyészanyag helyes megválasztásának köszönhető. A szarvasmarha-tenyésztés terén is sokat tesz az állam, de nem tehet mindent, különösen speciális vidéki érdeket nem mozdíthat mindig elő, itt tehát a gazdasági egyesületek, vagyis a gazdák maguk segíthetnének egyes bajokon. Ilyen a községekben a nagyon is kevert marhaállomány. A növendék-állatok együtt legeltetése a tenyészállatokkal. A tartás különbözősége, tekintet nélkül azon erkölcsi kötelezettségre, mely szigorúan tiltja, hogy hanyagságunk miatt más gazdatársunk állatait veszélyeztessük. Ösmerjük mindannyian, miképen terjed el a fertőző betegségek nagy része.

Ily bajoktól csak a társulás által menthetik meg magukat a gazdák.

Tudjuk azt is, hogy különösen kisgazdák jóságukat nem igen tisztogatják, nem táplálják okszerűen. A következés, hogy az elgyengült állat mindenféle betegség iránt könnyen fogékony, mert szervezete nem rendelkezik a kellő ellentálló képességgel. Ilyes vezetés és egy kis ellenőrzés mellett ezen anomáliáktól meg lehetne menteni gazdatársainkat, mind ezek mutatják mennyire itt az ideje a társadalmi tevékenység kifejtésének, hogy önmagunkon is segítsünk.

Az utóbbi időben nagyon üdvös hatásúnak bizonyultak a gyakorlati előadások tartása. A kisgazdák élénk részvétele meglepő volt. Ez már nagy haladás és az intelligens gazda erkölcsi kötelessége ezen előadások szaporítását előmozdítani, mert ezek az első lépcsőfokot képezik az együvé tartozandóság érzetének felebrésztéséhez. Ha ez megvan, a társulás önként következik és ezzel a hajlandóság a viszonyoknak megfelelő gazdálkodást tűzni.

Az állatokat okszerűen gondozni kétségtelenül a legnagyobb érdeke a gazdának, mert ezek ugyszólván készpénzt képezik, a meny nyiben, ha pénzre van szüksége mindég el tudja adni azokat. A gondozást tehát már a vidéknek megfelelő fajta kiválasztással kell kezdeni és a borju, vagy csikó stb. nevelésétől kezdve konzekvenziával a kitűzött irányt követni.

Ismétlem bármilyen legyen a fajta, csak a viszonyoknak megfelelően. Például a köves, sovány, szűk-takarmánytermő vidéken a riska tehén is helyén lesz, mert nem csakély azon haszon, melyet bő tejelőképeségével az adott viszonyok között nyújt. A bótakarmánytermő vidéken ellenben helytelen lassu fejlődésű állatokat tartani. Mentül gazdagabb termőerőben a talaj, vagy pedig mentül inkább megközelíthető valamely vidék a forgalmi eszközök által, annál inkább kell a gazdának a piaci és kereskedelmi viszonyokhoz alkalmazkodni. A kisgazda nem birhat fogalommal mindezekről, azért kell azt saját érdekünkben felvilágosítani. Különösen az okszerű takarmányo-

zás és tartás tekintetében szorulunk a kisbirtokosok kellő felvilágosításra. Ha már szénakaszálás idején figyelmeztetjük gazdatársainkat a takarmánynak elegendő mennyiségben való beszerzésére, nem tesszük ki magunkat annak, hogy a tavaszon legelőre kerülő jószág között felfog lépni minden ragadós baj. Úgy a forró nyári időben a rendes szénázás, kellő itatás által is sok bajnak elejét vehetjük.

A gyors fejlődésű nyugoti tájfajták meghonosítása karöltve jár a fokozott takarmánytermeléssel, ez viszont az okszerűbb talajműveléssel. Egy üzletág tehát, mint igen jól tudjuk, szoros kapcsolatban áll a másikkal. Ha a gazda főjövedelmi forrásait — melyek eddig kétségtelenül az állattenyésztés és szemtermelés — kellő arányban fejlesztjük, akkor önmagától is rá fog jönni a mellékjövedelmi ágak fejlesztésére.

Ezek fontosságát volt alkalmam már megemlíteni és kiemelni, hogy a jelenlegi súlyos viszonyok között tulajdonképpen ezen apró bevételek képezik a gazda tiszta jövedelmét. Hogy azonban ezen cél elérésére, igen sokat kell gazdatársainknak az egyes munkák sorrendjét, az értékesítés módját ismételni — mindaddig, míg biztosak nem vagyunk afelől, hogy már tényleg vérré vált az ige. Itt a tavasz, a jószág nagy része kint van a legelőn, ne vessük el szokás szerint a gondot, hanem szabályozzuk a legeltetést, kísérjük figyelemmel különösen a távoli havasi legelőn állatainkat és részesítsük azokat oly gondozásban, mint jól felfogott érdekünk kívánja.

Hofmann Jenő.

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A fák magasságát eszközök nélkül, a fák árnyéka után határozhatjuk meg. Egy sétatopot, vagy más pácztát, melynek hosszát ismerjük, napfénynél a földbe szúrunk s körülötte egy olyan kört húzunk, melynek félátmérője ép oly hosszú, mint a bot hossza a föld felett. Most természetesen addig kell várni, amíg a bot árnyéka a kör vonalát érinti, mert az árnyék hossza akkor teljesen megfelel a pácza hosszának. Egyidejűleg megmérni az ember a fa árnyékának hosszát, amely szintén pontosan megfelel a fa magasságának. Ha azonban a várakozás hosszú volna, napfényen azonnal ki lehet számítani. A pácza hosszának és árnyékának viszonya hasonló a fáéhoz. Tehát ha a pácza 90 cm. hosszú s árnyéka 60 cm., a különbség a pácza hossza egyharmadának felel meg. A fára átvéve 6 méter hosszú árnyék 9 méter magasságot jelentene.

Franciaországban a tojásokat nagyságuk szerint 3 csoportba osztályozva bocsájtják áruba. Az osztályozásra vagy egy deszka szolgálat két kerek nyílással (egyik 40, a másik 38 mm. átmérőjű) vagy két hitelesített (megfelelő nyílású) fém-gyűrű. A 38 mm. nyíláson (hegyes végükkel bocsájtva előre) átmenő tojások a 3-ik osztályba soroztatnak, melyek ezen a nyíláson nem, de a 40 mm.-esen átmennek, a 2-ik osztályba tartoznak s végül, amelyek a 40 mm.-esen sem mennek keresztül, az első osztályba jutnak. Párizsban a kereskedőknél és a vásárcsarnokokban csak így osztályozott tojást szabad árulni. Ha az eladók osztályozatlan tojást visznek eladni, a vásárcsarnokoknak e célra kirendelt közegei az eladó terhére osztályozzák.

Mérges repcefogácsa. Egy nagy francia állattenyésztő, a szokott olajgyárból hozatott repcefogácsája kifogyván, egy kis kereskedőtől vett s 4 pogácsát 8 ténen között osztott el. Néhány óra múlva erős kólikában szenvedett mindenik. Nagy részük meggyógyult, de kettő 17—24 óra múlva kiadta páráját. A maradék pogácsa vizsgálatából kitűnt, hogy a gyanús pogácsák nagy mennyiségű mustármagot tartalmaztak, míg a rendszeren etetésre használtokban a mustárnak nyoma sem volt.

A tifusz (typhus) bacillus terjesztésével gyanúsították az almabort, melyet pedig ősidőktől fogva, mint a legüdítőbb italok egyikét becsülték. Bodin ezért alapos vizsgálat alá vette s kísérleteiből kitűnt, hogy az almabor a tifusz-bacillusokat 12—18 óra alatt megöli, bizonyítékul annak, hogy az almabor ellenkezőleg nagyon erős antiseptikus hatása. Az almabor kedvelői tehát minden utógondolat nélkül élvezhetik e kellemes italt.

A sertéseknek hasmenés ellen, újabb időben savanyu vagy lefőlözött tejjel enyvet adagolnak. 15—20 gr. asztalos-enyvet forró vízben oldva, jó hig oldatot készítenek s folytonos keverés közben 10 liter tejhez adják. A sertések ezt a tejet jó étvágygyal eszik s állítólag jó hatása.

A tej kifolyását a teheneknél, ha az csak időleges és komolyabb szervezeti oka nincs, a csecsbimbók alsó és oldali részeinek kollodiummal való bekenésével lehet megszüntetni. A bekenést fejés után mindig ismételni kell.

Veteménymagvak csirázó képessége. Ugorkafélék, borsó, paradicsom 6—8 évig megtartják csirázó képességüket teljes mértékben. Némely kertész pláne, csak több éves ugorka, dinnye és tökmagot szeret elvetni, mert szerintük csak az ilyenekből fejlődnek jó erőteljes növények. Káposzta, kalarábé, kártifol, spenót, saláta 4—5 évig csirázóképesek. Spárga, pasztinák, murek (sárgarépa), czeller magvai, már a második évben sokat veszítenek csirázó képességeikből, míg a csombord, turbolya, tártorján, nadálytő stb. csak egy évig csirázóképesek.

Szivárgó hordók betömése. Vegyünk e célra 25 gramm friss fagygyut, 20 gramm viaszt és 40 gramm disznósírt s olvasszuk jól össze. Hűtsük lassan le s e közben keverjük hozzá 25 gramm hamut. Betömés előtt a repedést jól megtisztítjuk, a ragaszt megmelegítjük s lágyan kenjük a repedésbe.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Magyar Gazdák Lapja” (Május hó 13.) „Mikor kaszáljunk?” cz. alatt Hofmann Jenő tollából a következő aktualis cikket közli: A modern gazdálkodás mind újabb és újabb anyagokat honosít meg póttakarmányokul, azonban ennek dacára még sem sikerült a szén takarmányokat helyettesíteni a gazdaságokban. Nagyon helyes ennélfogva a póttakarmány elnevezés, melyet oly üzemeknél czélszerű nagyobb mennyiségben termelni, a hol nincs mód az elegendő mennyiségű szén takarmány előállítására. Sok esetben a póttakarmányok tulságos etetésének lehet tulajdonítani azokat az állati betegségeket, melyeknek kiirtása annyi gondot okoz. Az állat nem gép, de sohasem is lesz, tehát természeti tulajdonságaival nem lehet büntetlenül visszaélni.

Állattenyésztésünk fejlesztése, de sajátosságos hazai viszonyaink határozottan megkövetelik, hogy a természetes takarmányokat minél nagyobb mennyiségben és gondnal termeljék és pedig úgy, hogy e takarmányfélék a vegyi elemzéseken alapuló tabellák kitüntetett értékének meg is feleljenek.

Legfontosabb munkák közé tartozik a fentiek alapján, a takarmány kaszálása, a szárítás, betakarítás és kazalba rakás. E munkáknál veszünk legtöbb hasznát meteorológiai ismereteinknek s az évek során át folytatott időjárás feljegyzéseknek. A takarmány kaszálásával nem szabad csendes tempóban haladni, egy eső kiszámíthatatlan kárt okozhat, mert igen sok tápanyagot lugozi ki a takarmányból. Ezért csak igen nagy réteken czélszerű a kaszálást szakmány munkába kiadni, a hol ezt elkerülheti a gazda, igyekezzék kellő napszámossal szerződtetésével, a többi gazdasági munkákat is ehhez szabva lehető gyorsan, előre elkészített terv szerint keresztül vinni.

Első tavasszal a luczerna-kaszálás rendszerint nehezen megy, ezért sok gazda nem is szárítja meg, hanem zölden bevermeli. A hol azonban a luczerna legfennebb 3—4 kaszálást ad, azonkívül a lóhere, zabosbüköny és réti széna termelése nem eléggé kiterjedt, ott kénytelen a gazda az első vágású luczernát is megszáritani. Ilyenkor leghelyén valóbb virágzás kezdetén a kaszálás, azonban az időjárásra vonatkozó helyi tapasztalatok ezt az időpontot sokban módosíthatják.

A kaszálás tekintetében, a géppel való kaszálás használatának fölénye kétségtelen, már csak azért is, mert a gép nem rendkebe, hanem szétszórtan teríti le a növényt s ennélfogva hamarabb szárad, másnap már villahegybe lehet rakni és harmadnap fel lehet gyűjteni. A kaszának legérzékenyebb hátránya az, hogy e munkálatok sokszor egy heti időt is igénybe vesznek s e miatt ritkán vihetjük be a luczernát eső nélkül, sőt gyakran a földön elromlik a termés legnagyobb része.

A luczerna és zabosbüköny vastag rendekének szárítására igen alkalmas az ugynevezett *száritó ágas*, mely olcsón és könnyen előállítható három darab gulaalakban összerakott rudból.

A luczernán kívül még igen sok gondot okoz a zabosbüköny és a lóhere szárítása. Első azért, mivel nagyon bűja szokott lenni, az utóbbié pedig, mert a magtermelésre szánt új hajtások sokat szenvednek, ha több ideig renden fekszik a lóhere. A zabosbüköny kaszálási időpontja, ha a zab zászlót bocsát és a büköny alsó részén a virág kötni kezd. A beczők képződését bevárni nem szabad. A lóherét, ha utána magot akarunk termelni, az általános virágzás és bimbó kinyílás előtt kell kaszálatnunk. A kaszálás időpontjának megválasztásában és a kezelésben kevesebb gondot követel a réti széna. Mikor az aljú ki-fejlődött, állandó időjárásban, szakaszonként kaszálva, értékes szénát készíthetünk.

A kaszálás tehát nem valami könnyű dolog s az időpont megválasztása egyik legnehezebb feladat, de itt is jobb korábban elvégezni a munkát, mint megkésni, nehogy értéktelen szalmát és kórót adjunk állatainknak.

A „Köztelek” (Május hó 10.) Székely Gyabortól ad egy érdekes közleményt, melyet rövid kivonatban ismertünk, ama megjegyzéssel, hogy cikkiró a „K.” 33-ik számában *Osztrovácz* J. cikkére reflektál s az általa ajánlott kutriczákban való malaczoztatás hátrányait fejtegeti. Székely szerint a kutriczákban a malaczkoknak elég helye nincs s könnyen megsérülnek, az alomra helyezett vályukból a malaczkok által kiszórt takarmány kárba vész s a kutricza földje az ürüléktől örökké nyirkos. Nem helyesli a 10 heti szoptatást, teljesen elegendő 8 hét, mert tudvalevőleg sokszor 6 hét múlva a legjobb takarmányozás mellett is el kell választani a malaczkokat az anyák gyengesége miatt. Ajánlja azonban a kutriczákban való etetés tekintetében az ő módszerét, mely a következő: 5 szemben levő kutricza (tehát összesen 10) kiemelhető lészával a közös etetőn keresztül el lesz különítve, a közös etetőn az etető és itató vályuk vannak elhelyezve, minden egyes rekeszben. Miután a koczák kimentek, a kutriczákban az etetőre szolgáló kibuvóján a malaczkok a vályukhoz lesznek bocsátva, melyekben a nekik szánt takarmány már el van helyezve. Az etető kanász takarmánnyal és vízzel telt 2 dézsával az etető egyik végén megindul a rekeszeket átlépve s ahol szükséges, az elfogyasztott takarmányt és vizet pótolja, vagy felfrissíti. Míg a takarmányozást időhöz kell kötni, addig a vizet nem lehet, mert ez minden időben előttük kell, hogy álljon, kivéve a szoptatás alatt, mikor a malacz nem is szomjazik. A malaczkok mindaddig ittmaradnak, míg a koczák berekesztési ideje közeleg, természetesen ezen idő alatt a kibuvók ajtóit nyitva vannak, hogy a pihenni vágyó malaczkok a kutriczákba mehessenek.

Mielőtt a kozzák berekesztetnek, a malacokat a kutyákba tereljük, ekkor a rekeszek felszedetnek és az etető kispertetik, az összegyűjtött izéket a kozzákkal értékesíthetjük.

„Magyar Dohányújság”. (Május hó 1.) Lapunk egyik korábbi számában ismertettük rövid kivonatban id. Molnár Lajos figyelemre méltó cikkét dohánytermelésünkről, mely a „Gazdasági Lapok”-ban jelent meg. Most a „Magyar Dohányújság” Daróczy Vilmos tollából érdekes reflexiókban teszi szóvá ezt a közleményt, melyet szintén ismertetünk, hogy egyrészt ezt a kérdést több oldalról megvilágítva tárjuk olvasóink elé, másodsor, hogy dohánytermelő gazdáink megismerkedhessenek a kompetens szakemberek nézeteivel.

Daróczy szerint nem állunk most oly rosszul a dohány égésével, mint régebben, mert habár most is vannak még az országban olyan termelő vidékek, melyek rossz égésű dohányt szolgáltatnak, ma már van igen jó égésű dohányunk is nagy mennyiségben; — s hogy ezen a téren a multhoz képest mily nagy haladást konstatálhatunk, az is bizonyítja, hogy míg a 70-es években az égési kísérletekkel senki sem törődött, ma már ez is divatban és napirenden van. Id. Molnár Lajos a dohányügyi bizottságnak f. é. márczius hó 11-én tartott üléséből kiindulva teszi meg a maga megjegyzéseit. Ezen az ülésen dr. Perleberg miniszteri tanácsos, a dohányjövődéki központi igazgatóság főnöke ép abban az értelemben nyilatkozott, mint Molnár, hogy dohányunk minőségének jobbnak kellene lennie, különösen ama dohányoknál, melyeket hozzáink importálnak. Nem kételkedhetünk, hogy a jövedék helyes intézkedéseinek segítségével mindinkább közelebb fogunk jutni ez eszme szerencsés megvalósulásához. Egyébként — ugymond Daróczy — Molnár fejtegetéseit nemcsak hogy mind jónak és helyesnek találja, hanem örülnünk is kell, ha azok ilyen tekintélyes oldalról kelnek dohányügyünk védelmére.

A „Magyar Méh” (Május hó) cz. lap ez utóbbi számából közöljük Binder Iván cikkét, melyben hasznos utasítást ad olvasóinak azokról a teendőkről, melyek május hóban foglalkoztatják a méhésztel szakszerűen foglalkozó gazdákat. Ez utasításokból és praktikus tanácsokból szükségesnek véljük kiemelni a következőket: A ki teheti, vándoroljon méheivel a repczetáblák közelébe, mert a repcze rendkívül jó hordást ad a méheknek. Egy 20—25 holdas repczetábla felér egy ugyanolyan akáczerdővel, habár az íz és szín tekintetében jóval mögötte marad a repczevirág méze, az akáczenál.

A gyenge törzseket egy-egy fiasításos lép beakasztásával kell erősíteni, azonban kellő mértékkel, a költő méhek számához alkalmazkodva, nehogy többet kapjanak, mint a menyit dajkálni képesek. — A mézürbe lehetőleg egész lépeket tegyünk és ha ilyenekkel nem rendelkezünk, akkor inkább a már kikélfélben levő fiasításos lépek egy részét akaszszuk a méztérbe, a fészkekbe pedig tegyünk az onnan elszedett fiasításos lépek helyébe mülépekkéll ellátott kereteket, mindig két-két fiasításos lép közé egy-egy mülépet. Az időjárást meg kell választanunk. A mézkamra megnyitása alkalmával egy-két fiasításos lépet tenni még akkor is czélszerű, ha tartalék lépekkéll szereljük fel, mert a méhek a fiasítást sohasem hagyják cserben, sokkal gyorsabban fognak felköltözödni, mint ha ott csupa üres lép volna.

A pergetésnél fő elv, hogy ne menjünk túlzásba és csak is a méztér lépeit pergessük; a mi a fészkekben van, maradjon a méheknek. A kapzsóság a méhésztelben is megboszulja magát. A frissen épült lépeket nem tanácsos mindjárt pergetni, mihelyt a kaptárból kivették, de ha pergetjük, akkor a kelepczét lassan és óvatosan kell forgatni.

A műraj-készítés ideje akkor van, mikor a törzsek már különben is rajzanának, mikor

anyabölcsöket kezdenek építeni, vagy mikor azt tapasztaljuk, hogy a méhek már napfelkelte előtt is a röplyuk előtt rajzanak, mert belül már el nem férnek. A műrajok készítésénél az új kaptárakat feltétlenül fel kell szerelnünk lépkedetekkel ellátott lépekkéll, mert ha ezt nem tesszük, ugy sokszor a legzavarosabb helyzetek állanak elő. A hol a fészkek két keretsorra van berendezve, mind a két sorba kereteket kell beakasztani s általában a műraj-készítésnél ismert elvek figyelembe vételét elmulasztani nem szabad. Így pld. különösen kedvezőtlen időjárás esetén egy kevés híg mézzel is el kell látnunk a rajt s ügyelnünk kell, hogy a kaptár vízszintesen nyugodjék, mert csak a teljesen vízszintes keretekben lehet az építmény szabályos.

T. M.

Külföldi lapokból.

A mű- és istállótrágyák mikénti használatára vonatkozólag 3 évi fontos kísérleteket végeztek Dalmenyben, Skócziában Roseherry-lord birtokain. A kísérleteket teljes tudományos apparátussal hajtják végre s a többi kísérletezőktől eltérőleg nemcsak vegyi, hanem biológiai alapra is helyezték. Sokat vártak-e nagyszabású kísérletektől Európa mezőgazdái. Elkülönítették a talaj actív organismusait a bacteriumokat s tanulmányozták működésüket és életfeltételeiket és hatásait. Ily módon képesek voltak azok hatékonyságát növelni, vagy csökkenteni. A gabonaneműekre nézve jókat a rosszaktól elkülöníteni. Így pld. rájöttek, hogy az égetett mésszel erősen trágyázva a nitrogén képző és más jótékony hatású bacteriumok elpusztulnak, míg gyengébben trágyázva szénasav mésszel, mézskomposztal a bacteriumok tenyésztését elősegítik. Egészen hibás volt tehát a régi eljárás mely szerint több éven át erősen trágyáztak égetett mésszel, holott a gyöngébb trágyázás 4—5 cwt. per acre (1 cwt = 50.803 kgr, 1 acre = 40.467 ár) kénsavas mésszel, akár magára, akár komposzt alakban évenként, vagy kétevenként rendkívül elősegítette a jótékony talajbacteriumok fejlődését s ennek következményeként a termést is. Ilyen mésszel felszíni trágyázást végezve az ammonium sulphat (kénsavas ammoniak) előnyösebben hat a növények nitrogéntartalmának szaporodására, mint a salétrom. Azt is tapasztalták, hogy a káli és magnézia-trágyázást sokkal erősebben kellene gyakorolni, mint most történik a kainit utján.

A kísérleti trágyázást főleg búzával, árpával és zabbal próbálták meg. A pontos táblázatos kimutatásokból az tűnik ki, hogy a hol istállótrágyával a földek kellő jó állapotban voltak hozva, ott legjobb hatással buza alá a következő műtrágyák voltak: mész, superphosphat, ammonium-sulphat a következő arányban használva: 1 cwt mész, 3 cwt superphosphat, 1 cwt ammonium-sulphat. Viszont a hol a földek nem voltak oly jó állapotban a fennebbi műtrágyák mellett még a következőket kell alkalmazni: kálisókat (kainit alakjában), sulphatokat. A kainit azért a legjobb, mert magnézia is van benne. Arpánál az ammonium-sulphat jobb eredményt adott, mint a salétrom, főleg a hol sörgyártáshoz való árpát termesztettek.

Némely esetekben a salétromtrágyázás után a kaszálókon valamivel jobb eredményt értek el, mint az ammonium-sulphat-trágya után, de az utóbbi a takarmány tápértékét növelte nagyban. A vegyi kísérletek kimutatták azt is, hogy a gyöngé mész-trágyázás erősen növeli a takarmány tápértékét az által, hogy a nitrogén-termelő és más talaj-organismuskok működését elősegíti. A hol a föld előző évben jól meg volt trágyázva istállótrágyával és műtrágyával (beleértve a kálisókat és meszet is) legmegfelelőbb trágyázás bugás-fű (Poa-félék) alá 2 cwt ammonium sulphat; de a hol a föld nem volt kellően előkészítve trágyával, ott 2 cwt superphosphat és 5 cwt kainit adandó az ammonium-sulphathoz. A 16-

here ammonium-sulphat-trágyával mindig több termést hozott, mint salétrommal. A vegyi vizsgálat kiderítette továbbá azt is, hogy a mész, káli és magnézia a tápértékét növeli erősen a takarmánynak. Azt is tapasztalták, hogy a hol a talaj előzetesen istállótrágyával kellő állapotba volt hozva, azaz hogy a fontosabb trágyaanyagok, mint phosphorsavas mész, káli és magnézia a kellő arányban és mennyiségben voltak jelen, nem volt szükséges még műtrágyát is alkalmazni, a lóhere alá. Ilyen viszonyok között két esetben volt csak jó hatása a műtrágyának, minden más próbánál határozottan csökkentette a terméshozamot.

Régi gyakorlat szerint erős meszezés (4 tonna per acre; 1 tonna = 1016.05 kgr.; 1 acre = 40.467 ár), míg a gyöngé meszezés 10 cwt per acre phosphattal kapcsolatban igen jótékonyan hatott. Hasonló eredményre jutottak Anglia több más helyén tett kísérleteknél. (Agricultural Gazette. 99. No. 1320)

A répaczukorgyártás Észak-Amerikában. Előző mintegy három évvel csak nyolcz cukorgyár volt az Egyesült-Államokban, hol répából gyártották a cukrot. Most pedig 18 van. Legtöbb van Californiában: 7. A gyárak legtöbbször e mellett az üzemképességet megkésztették. Új gyárak folyton vannak alakulóban. Tíz állam most vezeti be a cukorrépa-termelését. (Journal d'agricult. prat. 99. No. 17.)

A nitragin a Bacillus radicecola mester-séges tiszta tenyésztése. Skócziában Dr. A. P. Aitken tett evvel az oly csodás hatású hirsztelt szerrel (melyről már egyszer megemlékeztünk az Erdélyi Gazdában) kísérletet 3-ad magával a legszigorubb ellenőrzéssel. A lóheréhez, babhoz és a Vicia sativához való variáttással tettek próbákat. A zölden vágott takarmánynál oly csekély volt a terméstebblet, hogy azt a véletlennek kellett tulajdonítaniok. A teljesen megérlett takarmánynál semmi javulást nem lehetett megállapítani. J. Hood kísérleteinél pedig nyáron át valamivel erősebb volt a növények zöldje a nitragin-trágya után, de a termés kevesebb volt, mint a nitragin-trágya nélküli vetésekben. Ugyanilyen eredményre jutottak más kísérletezők is.

Habár a kísérletek még nincsenek is befejezve s így még nem tagadhatni meg minden mezőgazdasági értéket a nitragintól, de az bizonyos, hogy a hozzá fűzött vérményeknek nem felelt meg. Képzeltető ugyan oly sovány talaj, a melyben még a hüvelyes vetemények sem tenyésznek. Ilyen helyeken a nitragin jó szolgálatokat tehet. Ez azonban ritkán fordul elő. Ugy látszik, hogy rendes körülmények között elég bőven van a talajban ez a szükséges bacterium. De másfelől kétségesnek látszik a nitragin beoltásának jó hatása oly talajban, mely különben nem kedvező a Bacillus radicecola tenyésztésére. Valószínűnek tartják, hogy az Alinit néven forgalomba hozott oltóanyag, melyben a Bacillus Ellenbachensis alpha (= Bacillus megatherium de Barry) s a mely a szalmás gabonát képesítne arra, hogy a nitrogént a levegőből közvetlenül vegyék föl, jobban be fog válni, mint a nitragin (Biedermanns Centralblatt 99. No 4).

S.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Szőlőkarók kedvezményes szállítása. A kereskedelemügyi miniszter f. évi január hó 21-én 80755. sz. a. kelt rendeletével a szőlőkarók szállítására nézve kedvezőbb szállítási díjtételeket engedélyezett. Ezen szállításhoz szükséges igazolványok kiállítására felhatalmaztatták a szőlészeti szövetségetek, helyközségek, m. kir. állami szőlőkaró-raktárkezelőségek és a m. kir. állami szőlőtelepek kezelőségei.

Figyelmeztetés. Ezennel közlöm az ügy iránt érdeklődő lótenyésztőkkel és gazdaközönsséggel, hogy a m. kir. állami ménésintézetek ménésanyagának és gazdasági használlatainak

osztályozása a folyó évben következő sorrendben fog megtartani: Kisbérén május 30-tól június 3-ig. Bábólnán június 12-16-ig. Fogarason június 19-22. Mezőhegyesen június 24-től július 1-ig. Budapesten, 1899. évi április hó. *Földművelésügyi m. kir. miniszter.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító-Szövetkezet** a napokban megtartott igazgatósági ülésében a szövetkezet akcióképességének emelésére és működési körének kiterjesztésére elhatározta, hogy a biztosítéki alapot 100,000 darab 10 koronás részjegy kibocsátásával egy millió koronával fölemeli. A szövetkezet a tűzágazaton kívül a *jégbiztosítást ismét fölveendő működési körébe*, azonkívül pedig életbe fogja léptetni az életbiztosítást, ebbe beleértve a munkás- és népbiztosítást is. Az igazgatóság egyidejűleg elhatározta, hogy a szövetkezet kebelében külön jelzálog- és hitelszövetkezetet létesít, mely kizárólag saját biztosított tagjainak lesz hivatva hitelt nyújtani. E célból külön 200.000 darab 10 koronás, azaz két millió értékű részjegyet bocsát ki. A határozat végrehajtása és a részjegyek elhelyezése iránt a munkálatok folyamatban vannak.

Jól eső örömmel közöljük e hirt s mindjárt ígéretet is teszünk, hogy lapunk ezt a törekvést, ezt a *közügyet* teljes lélekkel fogja mindig szolgálni és támogatni.

— **A ragadós száj- és körömfájás szűnő félben.** A ragadós száj- és körömfájás Magyarországon annyira csökkent, hogy jelenleg csupán 2 községben, ott is igen kis mértékben észleltek. Minthogy főleg ez a betegség az, a mely alkalmat nyújtott a külföldi állatforgalmunk elé gördített korlátozásoknak: a földművelésügyi miniszter a mostani kedvező helyzetből folyólag sürgősen intézkedett, hogy a még fenforgó fertőzések lokalizáltassanak és a betegség véglegesen elfojtassék. Felhívta a törvényhatóságokat arra, hogy az állatvásári rendszert és a vasuti vizsgálatok legpontosabb teljesítését szigorúan ellenőrizzék; ott pedig, ahol a betegség az elővigyázat dacára újból föllépne, a vész elhurcolását és gyors elfojtását biztosító módon azonnal intézkedjenek. A magunk részéről a hatóságok gondoskodásán kívül azonban szükségesnek tartjuk, hogy a kérdéssel kapcsolatos nagy horderejű közgazdasági érdekek biztosítására maga az érdekelt gazdatársadalom is őszintén támogassa a hatóságot eljárásában. Fődolog az, hogy a betegség vagy annak gyanuja a hatóságnak azonnal bejelentessék, mert csakis ebben az esetben lokalizálható a baj és akadályozható meg annak tova hurcolása. A betegség azonnal való bejelentése az illető gazdának is érdekében fekszik. Mert ha a baj gyorsabban elfojtatik, az illető gazda maga is hamarabb felszabadul a zár alól és megszabadul a hosszas zárlat okozta anyagi károsodásoktól.

— **A rutén akció.** A Beregben alakított közgazdasági egyesület, mint Munkácsról írják, a napokban tartotta első nagy gyűlését Hagara főispán elnöklésével. A gyűlésen a papság, az értelmiség és a parasztság nagy számmal volt képviselve. Üdvözölték Darányi minisztert, mint a ruténség jóltevőjét és az egyesület védőjét és biztosították őt, hogy a hegyvidék nyomorral küzdő népének érdekében gazdasági téren, főleg pedig a havasi gazdálkodás fogásainak meghonosítása körül kifejtett tevékenységében tőlük telhetőleg támogatják. Nedeczey orsz. képviselő és Egan Ede miniszteri biztos hozzájárulása után kimondták, hogy a vidéken hitel- és fogyasztási szövetkezeteket szerveznek. A

gyümölcs- és szőlőtermelés érdekében tett indítványt módosítással fogadta el a gyűlés. E szerint a kormánytól nagyobb vidéki faiskolákat, Munkácsra állami szőlőtelepet és két vinczellért kérnek. Sürgős feliratot intéznek a kormányhoz az urbéres és községi nem föltétlen erdőtalaj befásítását elrendelő törvény módosítása tárgyában, a mely nem számol kellőleg az állattartás igényeivel s így ennek fejlődését gátolja. Határozatot hoztak az állat-, haltenyésztés és háziipar fejlesztése érdekében. A háziipar támogatása érdekében arra kéri a kereskedelmi és pénzügyi miniszteriumot, hogy az e vidéken kielégíthető szükségleteiket közvetlenül a népnél, illetőleg szövetkezeteknél rendeljék meg. Hogy ez a sokoldalú program fennakadást ne szenvedjen, a közgyűlés arra kéri a minisztert, hogy egy szakértő tükár díjazására e tisztán közérdekből alakult egyesületnek segítséget adjon. Örülünk, hogy Hagara, Nedeczey és Egan fáradozásainak sikerült a beregi társadalom jobbait a nép és saját reputációjuk érdekében munkára bírni.

— **Tenyézkoczkák eladása.** Az „E. G. E.” elnöksége a fogarasi áll. ménésbirtok igazgatóságától a következő megkeresést kapta:

„Az erdélyi gazdasági egyesület tekintetes elnökségének Kolozsvár. Van szerencsém értesíteni a tekintetes elnökséget, hogy a ménésbirtok mangalicza fajtájú sertésenyésztéséből tenyésztési célokra teljesen alkalmas süldő koczkák adatnak el. A koczkák eladási ára drbként 40 frtban állapított meg, kivételesen azonban kisgazdáknak és a tekintetes elnökség által a kedvezményre érdemeseknek nyilvánított más gazdáknak darabonként 35 frért adatnak. Felkérem a tekintetes elnökséget, szíveskedjék a koczkákat vásárló gazdák vagy más tenyésztők figyelmét a ménésbirtok tenyésztetere felhívni. Szíves közbenjárását előzetesen is köszönné Fogaras, 1899. május hó 11-én, tisztelettel Fridrik gazdasági felügyelő.”

E kedvező bevásárlási alkalmat azzal a hozzáadással ajánljuk a gazdaközönség figyelmébe, hogy az „E. G. E.” elnöksége készséggel segédkezik e tárgyban a hozzá fordulóknak.

— **Tenyészállatkiállítás.** Az aradi gazdasági egyesület választmánya elhatározta, hogy augusztus második felében Borosjenőn és Kisjenőn díjazással egybekötött tenyészállatkiállítást rendez.

— **Czukorgyár Gattaján.** A Sangerhausen gépgyár Rt. magyarországi gyára, mint temesvári levelezőnk jelenti, Temesvármegyében, Gattaján czukorgyárat szándékozik létesíteni. A megye gazdasági bizottsága a terv támogatását határozta el s érintkezésbe lép a környék birtokosaival, az érdekeltség megállapítása végett.

— **Tejkivitel Törökországba.** Szabvármegyének több előkelősége járt a napokban Reiszberger alispán vezetésével Darányi földművelésügyi miniszternél. A küldöttség arra kérte a minisztert, tegye lehetővé a Konstantinápolyba való tejkivitelét és e végből Nagy-Szebenben állítsa föl az állami támogatással tervezett központi tejszövetkezetet. Darányi miniszter a küldöttség kérelmét méltányolta és a központi tejszövetkezetnek Nagy-Szebenben való föllállítását kilátásba helyezte.

— **Romániában új czukorgyári részvénytársaságot** alapított az Elias-féle bukaresti bankház, több belga céggel együtt. Az alaptőke 9 millió frank.

— **Osztrák törvény a sertésvész irtásáról.** Az osztrák kormány még a birodalmi tanács tavalyi ülészaka idején törvényjavaslatot mutatott be a sertésvész ellen való védekezésről és a beteg sertések irtásáról. Mint-hogy az osztrák törvényhozás ez idő szerint munkaképtelen, a kormány a héten császári rendelettel léptette életbe az említett törvényjavaslatot. A rendelet meghagyja a beteg vagy gyanus állatok lebonkózását s a tulajdonosnak az államkincstárból való kártalanítását. E költségekre 80,000 frt van előirányozva, ami nem mondható soknak, sem elégnék.

— **Szegedi mezőgazdasági kiállítási tárgysorsjáték.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által ez év őszén Szegeden rendezendő mezőgazdasági országos kiállítás céljaira a pénzügyminiszter tárgysorsjátékot engedélyezett, mely sorsjáték finanszírozását a „Hermes” magyar általános váltóüzlet r.t. és a Szegedi kereskedelmi és iparbank vállalták el. Kibocsátatik egy millió 20 kros sorsjegy és a főnyeremény 50.000 korona lesz.

— **Buzatermelő gazdák kartelje.** Egy csikágói lapnak Kansas államból azt írják, hogy a dél-kansasi földbirtokosok egy oly kartel létrehozásán fáradoznak, mely ha sikerülni fog, a buzaárakat magasabbra fogja felszökötteni, mint tavaly. Nem kevesebbről van szó, mint arról a tervről, hogy minden gazda írjon alá egy kötelezvényt, melynek értelmében termését eladnia mindaddig nem szabad, míg az összes gazdák nem határozzák el együttesen termésük eladását. Ilyképpen reménylik a gazdák elejét venni annak, hogy a buza a piacra dobassék, mielőtt a nekik előnyösnek tetsző ár eléretett volna. Már eddig is sok száz farmer irta alá e mindenesetre eddig újdonszámba menő kartelt és az aláírások még serényen folynak tovább.

— **A román czukor hódítása.** Románia évi 40.000,000 kgnyi czukorfogyasztásából a belföldi czukorgyárak az 1898. évben mintegy 7-8,000,000 kgnyi mennyiséget voltak képesek fedezni; az 1899. évben a belföldön előállítandó czukor mennyisége valószínűleg 15-16.000,000 kgra fog emelkedni, miután a sasculi czukorgyár 5, a marasesti czukorgyár 6, és a chitilai czukorgyár 4 millió kg. czukor termelésére számít. A hazai czukorgyáraknak eszerint mind nehezebb versenyviszonyokra van kilátásuk a román piacokon.

— **Méreg-e a kenyérben a timsó?** Sok pék a kenyér fehéritésére azért, hogy alsóbbrendű liszttel dolgozhassék, használja a timsót, amelyet különben a sütőipar gyártásánál a cream of tartar (borkőtej) olcsó helyetteseül is alkalmaznak. Egy jelenkori tekintély szerint azonban a timsónak a kenyér és sütőpor előállításánál való használata az egészségre káros, amennyiben étvágytalanságot, makacs székrekedést és bizonyos körülmények közt az egész szervezet mérgezését idézi elő. Figyelmébe ajánljuk e sorokat Kolozsvár város előjáróságának. Itt is nagyban sütik a timsót!

— **A czelel,** mely oly gyakran jó a konyhán használatba — igen jó háziszser az ideggyengeség ellen. E célból az a víz, melyben a czelel főtt, thea gyanánt fogyasztandó el, vagy pedig apró koczkákra vágva, könnyű husleforrázatban, vagy vízben puhára főzendő és e főzet rizsszel vagy tojássárgájával vegyítendő, miáltal kitűnő leves áll elő. Gyenge gyomornál is igen hasznos ez a leves. Ezenkívül a czelel gyökerei vízben kifőzve igen jó fejmosóvizet adnak, a mely a fejkorpától szabadít meg és a fejbőrt is rendkívül erősíti.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Az Osztrák-Magyar birodalom búzatermelése és fogyasztása.

Az Ausztriára vonatkozó hivatalos adatok összeállításánál használt kulcs egészen önkényes, ezért Németországhoz viszonyítva, (mivel Ausztria és Németország búzafogyasztása meglehetősen egyezik) egyénekenként 80 kgra kell tenni az évi búzaszükségletet. Magyarországon, tekintettel a rendkívüli búzafogyasztásra, mert rozsot keveset használnak, 120 kgr. az egyének búzaszükséglete. (Az ország évi legnagyobb búzafogyasztása 27 millió méter-mázsá). Ausztria búzatermelésének évi átlaga az 1887-1896. periodusban 12.1

millió métermázsa volt; a mi hektáronként 10·8 métermázsa átlagnak felel meg. Ezen periodusban átlag 1·1 millió hektár szántóföldet műveltek. A vetőmagszükséglet legtöbbet számítva 2 méterm. hektáronként, 2·2 millió métermázsa volt, maradt tehát fogyasztásra 9·9 millió métermázsa. A népesség folyton szaporodott és pedig a fenti időszak alatt 24·58 millió egyént tett ki a hivatalos adatok szerint. 80 kgr. évi szükségletet véve től egyenként a birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok évi búzaszükséglete 19·7 millió métermázsa. Levonva ebből a 9·9 métermázsa termelést a 9·8 millió métermázsa hiányt bevittel kell fedezni.

1893—1896. négy éves időszakban Magyarországból átlag 5·3 millió méterm. búzát és 5·1 millió méterm. búzalisztet vittek be. Tehát Magyarország nemcsak tökéletesen fedezte Ausztria búzaszükségletét, hanem az időnkénti tulságos bevittel az ottani kedvezőtlen viszonyok között lévő búzatermelést és malomipart érzékenyen károsította. A bevétel tehát nem igazolható a való szükséglettel; hanem speculatio van benne, hogy t. i. az ottani árakat lenyomják.

Magyarország búzatermelésének átlaga az 1887—1896. évi időszakban 40 millió méterm. A népességet ezen időben tehetjük 17·6 millió lélekre. 120 kgrmot számítva egyenként évente, a fogyasztási szükséglet 21 millió méterm. Szántóföld volt 3 millió hektár, ehhez vetőmagszükséglet 6 millió méterm., összes évi szükséglet tehát 27 millió méterm.

Az Osztrák-Magyar-monarchia évi termésátlaga a fentirt periodusban 52·1 mill. métermázsa búza volt. A vetőmagszükséglet levonása után marad rendelkezésre 44·8 mill. méterm. A fogyasztási szükséglet 41·7 mill. méterm. Exportra maradt tehát az 1887—1896. ciklusban évente 3·1 mill. méterm. Ez a többlet — Ausztria határozottan többletre lévén szorulva — a magyar termelésből került ki. Az 1892—96. ciklusban Magyarországból átlag 0·68 mill. méterm. búzát, 0·27 mill. méterm. lisztet vittek Ausztriában. Hogy Ausztria egyes országai milyen mennyiséggel vesznek részt a fentemlített kivitelben, nem lehet pontosan megállapítani, mert az Osztrák-vámhivatalok a gabona eredetéről nem nyújtanak felvilágosítást. A maradék a lisztforgalomban szerepelne, de ezt az alja-búzát csak azért szerepeltetik az örlésre bevitt gabona köpenyege alatt export lisztnak nem lévén jó, hogy egyfelől a magyar export malmoknak magyar búzából készített lisztjökért mesterséges exportprémiumot szerezzenek, másfelől, hogy ezen vámmentesen bevitt talaj-búzát kedvező pillanatokban a magyar piacokra dobják, hol mint usance-áru, a blanco-határidőüzlet szolgálatában az árak oly mérvű lenyomását idézik elő vele, hogy az export malmok a magyar termelők első minőségű búzáit tetszés szerinti kényszer-áron vehetik meg. Így dolgoznak egymás kezére a blanco-határidő-üzlet és az export malomipar.

1896-ig nem volt szüksége buzabevi-

telre az Osztrák-Magyar birodalomnak. Ekkor azonban a blanco-határidő-üzlet behatása alatt részben vámmal, részben vámmentesen annyi gabonát hoztak be, hogy az árakat lenyomják, hogy az óriási készlet miatt a közepes minőségű búza állati táplálékká degradálódott értéktelensége miatt. Ezért megfelelő és pedig igen jelentékenyen felemelt búzavámok s a blanco-határidő-üzlet és a malom-üzlet minél előbbi megszüntetése alapfeltételei az Osztrák-Magyar búzatermelés jobb sorsra fordulásának.

Hogy Ausztria Magyarország versenyével szemben hogy járjon el, nem tárgyalható míg a vámviszonyok parlamenti úton és módon nincsenek véglegesen rendezve. Mert addig e téren minden provisorikus. Minden esetre leghelyesebb volna, ha Ausztria és Magyarország mezőgazdái közös egyetértéssel intéznék el ezt a mindkét félre oly igen-igen fontos ügyet.

Ami a termelési költségeket illeti, Ausztriában rendes viszonyok között 9 frtra megy métermázsanként, de némelykor többre is. Magyarországon 10—15%-al kevesebb. Ausztriában a szántóföldeknek csak tizedrésze fordítható búzatermelésre, míg Magyarországon az összes szántóföldeknek $\frac{1}{4}$ része. Minőség tekintetében a magyar tiszavidéki és bánáti búzát a világpiacra még el nem érték.

Az Osztrák-Magyar birodalomnak mostani, körülbelül 43 millió lelket számláló népessége mellett, melyből 25 millió esik Ausztriára, 18 millió Magyarországra, együttes búzaszükséglete, a vetőmagot is beleértve, 49—50 millió métermázsa lehet.

Az „E. G.“ közvetítő osztályánál jelenleg előjegyezve van:

Kínálat:

1. Bázna nyugati faj tenyész-malacz nagyobb számban kapható. (G. I.)

2. Kis-küküllőmenti különböző csemege-, faj-, ó- és asztali borok, u. m. leánka, törökhegyi stb. Hogy hol? megmondja a kiadóhivatal. (G. I.)

Kereslet:

Lakást keres 5—6 szobával, kerttel, október 1-ére, Kolozsvárra költöző család. Egészséges, világos és száraz lakás kívánatik, bármily nagy kerttel, lehetőleg külön udvarral. Bővebb értesítést a kiadóhivatal ad. (2—x.)

— Kisebb birtok, uri lakással az őszre hasznos bérbe kerestetik, Kolozsvár határára vagy Kolozsvárhoz, esetleg más nagyobb vasút melletti városhoz közeli helységben. A birtok nagysága lehet 100—200 kat holdig. Csak felszerelt, jó karban levő birtok és lehető kényelmes (3—5 szobás) lakás kívánatik. Ajánlatokat az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatala közvetíti. (j—x.)

Közelebbi tudnivalók: a kiadóhivatalban, hol a minták is megnézhetők.

Megbízó levelekhez 5 drb., tudakozásokhoz 2 drb. 5 kros levélbélyeg csatolását kérjük.

Pénzpiacz helyzete. Az Osztrák-Magyar-bank főtanácsa május 18-ikán tartja rendes ülését, melyen minden valószínűség szerint egy felszázalékkal a kamatlábot lefogja szállítani.

A kamatláb leszállítás kényszere alatt áll egy részt a bank azon oknál fogva, mert a berlini jegybank a héten szintén leszállította a kamatlábot, másrészt pedig a pénzkereslet az utóbbi napokban igen szűk korlátok között mozgott, az Osztrák-Magyar-banknál pedig a benyújtások igen csekélyek kezdnek lenni.

május 18.

Időjárás. Az idő Európaszerte szörványosan esős, a hőmérséklet nyugattól kelet felé tovább sülyedt, keleten, délkeleten azonban elég magas.

Hazánkban mindenütt esik az eső. Az erdélyi részekben a hét elején szép tiszta száraz idők jártak, utóbb a hőmérséklet sülyedt és mindenütt kisebb-nagyobb esőzések voltak.

Főslat. Száraz, meleg idő várható, helyenkint zivataros esővel.

Hőmérséklet. Budapest 14·5, Ó-Gyalla 15, Szeged 16·9, Kolozsvár 18·6.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet.

1899. május 17.

Buza bánági 78 kilós	frt	9·20—9·30
„ tiszavidéki „ „	„	9·15—9·25
„ bácskai „ „	„	9·10—9·20
rozs prima 70—72 kilós	frt	7·20—7·35
„ másodrendű „	„	7·05—7·20
árpa takarmány „	„	6·15—6·35
„ égetni való „	„	5·80—6·10
„ sörfőzésre való „	„	6·60—7·—
zab „	„	5·90—6·—
tengeri ó bánági „	„	4·40—4·45
„ másnemű „	„	5·—5·25
köles „	„	4·15—4·45

Főslat. Buza, rozs banyatló, árpa, tengeri és zab lanyha irányzatú.

II. Határidő-üzlet.

1899. május 17-én

4 órai zárlatkor:

Buza májusra	8·90—8·91
„ októberre	7·95—7·96
Rozs októberre	6·43—6·45
Zab májusra	5·60—5·65
„ októberre	5·42—5·44
Tengeri 1899. májusra	4·51—4·52
„ júliusra	4·58—4·59
Repeze augusztusra	12·25—12·35

Budapesti értéktözsde.

1899. május 17-én.

Utótözsde.

4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény	357·70
Magyar hitelrészvény	336·—
Leszámitoló bank	260·—

A szeszüzlet. Budapesten a nyersszesz 16·50 frt pénz. 16·75 frt áru Bécsben a kontingentált készáru 17·40 frt pénz, 17·50 frt áru.

Kolozsvári piacz.

Főhözatal krakis tengeribenvolt nagy, más gabonaneműek igen gyengén voltak képviselve. A kereslet megcsappant, az árak e miatt hanyatlottak. A csütörtöki (május 11-iki) **hetivásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Buza (piaczi)	frt	7·20—7·50
„ (jobb minőség)	frt	7·60—8·—
Rozs (névleges jegyzés)	frt	6·40—6·50
Árpa	frt	5·40—6·—
Zab	frt	4·80—5·—
Tengeri	frt	4·10—4·25
Bab fehér	frt	4·50—4·80
„ gránát tarka	frt	5·30—5·50
tojás 11—12 kisebb		20 kr.
„ 5 nagyobb		10 kr.
Csirke kisebb párja		45—50 kr.
„ nagyobb „		60—70—90 kr.
Fiatalliba (pipe) darabja		90—100 kr.

Videki piacz.

— **Vásári tudósítás.** A f. évi május hó elején tartott alsó-járai országos vásárról: Eladatott: 166 drb. szarvasmarha, 11 drb. ló, 1057 drb. juh, sertés felhajtva nem volt. Ökör párja 140 frttól 240-ig. Fejős tehén drbja 50 frttól 90 frtig. Igás ló drbja 15 frttól 70 frtig. Fejős juh párja 10 frttól 13 frtig. A kedvező időjárás dacára úgy a felhajtás, mint a kereslet igen csekély volt. *Berrár.*

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

A jelenkor legököltebb és legjobb motor cséplőkészletei!

1893., 1894., 1895., 1896., 1897., 1898., évben 32 első díjjal kitüntetve.

Első prosznitzi gazdasági gép- és gőzmotor-gyár, Wichterle F.,

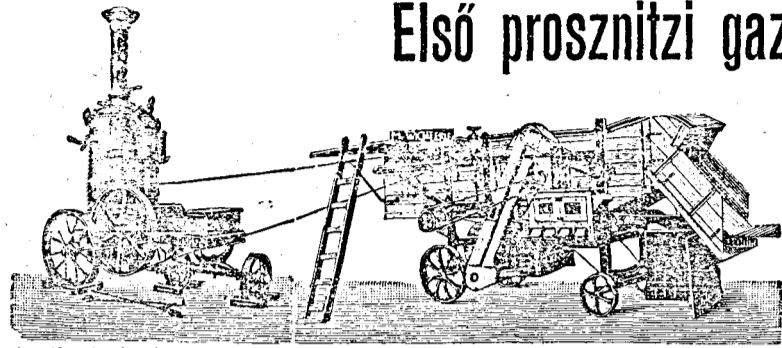
BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50.

ajánlja legújabb szerkezetű szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cséplő-készleteit

kettős tisztítóval, árpatoklászoló és legzélszerűbb löhere hüvelyezővel, olcsó árak és teljes jótállás mellett. Már több 100 készlet kitűnő sikerrel működésben.

Motor és nagyobb gőzcséplőkészleteink, valamint egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagyszabású telepünkön Budapest, VI., Gyár-utca 50, hol szakszerűleg bemutattnak. (180.)

Legjobb gazdasági-, vetemény- és virágmagvak kaphatók

TAUFFER FERENCZ utódánál

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCA 5.
(40.) Telefon: 201. sz.

Nagy raktár Gazdasági gépekből, Mc. Cormick-féle kaszáló és aratógépek, továbbá kerékpárok, villamos csengők és összes részei, gabona-zsákok stb. stb.

Eladó földbirtok!

Alsófehérmegyében Magyar-Herepén (vas-uti állomás Sövényfalva vagy Maros-Újvár) nagyon egészséges vidéken kedvező feltételek mellett eladó vagy bérbeadó az összes holt felszereléssel tagosított álló 65 holdas birtok, szép gyümölcsfák között levő lakházal és gazdasági épületekkel ellátott belsősséggel együtt. A birtokban van: 32 hold szántó, 4 hold termő szőlő és 3 hold szép termő fajgyümölcsös kettős vinczelléri lakházal, 3 hold erdő, 11 hold rét és kaszáló, 10 hold legelő és a községben egy kitűnően értékesíthető keserűvízforrás. (155.)

Jó méhvidék.

Értekezhetni szóval vagy írásban

Benkő Benedek

kir. államvasuti hivatalnok tulajdonossal Nagyvárad pályaudvaron.

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képreteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban. Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal.

jutányos árban, felelősség mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásért felelősséget vállalok. Pontos kiszolgálás! (163.)

„Erdélyi Gazdasági Egylet” könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

1. Réti János, „A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók. III-ik kiadás 30 kr. 2. Gáspár József, „A kaszálók és legelők ápolása.” III-ik kiadás 25 kr. 3. Virág Elek, „A sertéshizlalásról.” III-ik kiadás 25 kr. 4. Tormay Béla, „A borjúk fölneveléséről.” III-ik kiadás 25 kr. 5. Herényi Gothárd Sándor, „A takarmányrépa.” III kiadás 25 kr. 6. Hauer Géza, „Afejőstehénről.” III. kiadás 30 kr. 7. Hensch Árpád, „A szántás-vetésről.” III kiadás 25 kr. 8. Jakab László, „Útmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben.” III. kiadás 25 kr. 9. Domokos Kálmán, „Az építkező gazda.” III. kiad. 50 kr. 10. Ruisz Gyula, „A kukorica műveléséről.” III. kiad. 25 kr. 11. Dr. Szaniszló Albert, „A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról.” III. kiadás 25 kr. 12. Ritter Gusztáv, „A házi kert.” III. kiadás 40 kr. 13. Gáspár József, „Baromfi-tenyésztés.” III. kiad. 35 kr. 14. Cserháti Sándor, „A csalamádé termesztése, bevermelése és etetése.” III. kiadás 25 kr. 15. Csájlík István, „Csikónevelés.” III. kiadás 25 kr. 16. K. Vörös Sándor, „A dohánytermesztésről.” 35 kr. 17. Ásványi Lajos, „A vörös löher termesztéséről.” 35 kr. 18. Ritter Gusztáv, „Gyümölcsértékesítés.” II. kiadás 35 kr. 19. Herényi Gothárd Sándor, „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazalra.” II. kiadás 25 kr.

20. K. Vörös Sándor, „A gazdaságok berendezéséről.” II kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése” 25 kr. 22. Kovácsy Béla, „Házi állataink takarmányozása” 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len- és kender termeléséről és áztatásáról” 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése” 50 kr. 25. Réti János, „A komlótermelésről” 25 kr. 26. Gáspár József, „A méhtenyésztésről” 30 kr. 27. Páter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei” 50 kr. 28. Nemes István, „Talajjavítás lecsapolással” 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfüvekről” 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés” 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből” 50 kr. 32. Szűts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése” 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitele” 40 kr. 34. Páter Béla, „A haltenyésztésről” 30 kr. 35. Páter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról” 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének fentartásáról” 25 kr.

Mind a harminczhat füzet ára együtt megrendelve csak 7 frt 20 kr. Ha egy címre egyszerre 500 füzet rendeltek, tetszés szerint válogatva egy vagy több füzetet a jegyzékben felvett 36 füzet közül, egy füzetet egyre-másra 20 krajzárral fogunk számítani. Megrendelés és pénz „az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára Kolozsvár” cím alatt küldendő. A pénz beküldésével megrendeltek brmentve tételnak postára. (51.)

A „Kolozsvári Népbank, mint Szövetkezet”

második üzemlévébe lépett.

Szervezési céljának kitartó munkálásával, hízagpótló voltát, már az első év alatt, beigazolta

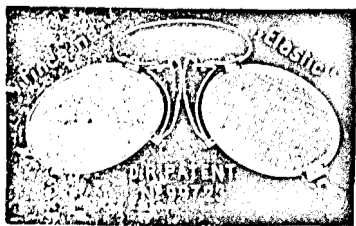
Az apróbb hitel kielégítése, a fillérenkénti tőkegyűjtés elősegítése és a tagok takarékbetétjeinek kedvező gyümölcsösztetése fogják ezentul is kizárólagos céljait képezni.

A kezelési költségek rendkívüli csekély-sége folytán, az intézet abban a helyzetben van, hogy a betéteket 5 1/2 % -kal gyümölcsösztetheti.

Üzletrész-jegyzések eszközölhetők mindennap d. e. 10—1 óráig, a hivatalos helyiségben: Külmagyar-utca I. szám alatt a theologiai épületben.

Egy üzletrész ára 30 frt, mely összeg heti 20 kros részletekben törleszthető.

Eddig jegyzett üzletrészek összege: **30,000 frt.** (60.)

Üzletem most csakis VII. Erzsébet-körút 5. szám alatt, a New-York palota és Kerepesi-út között létezik. Amateur fényképészeti cikkekben folyton új dolgok kaphatók. Fényképészeti gépek 6 frttól feljebb. Szemüvegek 1 frttól. Legújabb szabadalmazott **PATENT KNEIFER** orrszorító,

mely minden orron könnyen ül és a mellett mégis erősen tart. Légsulymérő, Lázmérő és Hőmérők 50 krtól feljebb. Emberi műszemek minden színben; ugyszintén állati szemek is.

Árjegyzék magyar utasítással ingyen és bérmentve.

Hatschek Béla látszerész és műszerész a „Műszemhez” Budapesten.

Marcinkiewicz Ignác férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)

A

„FÖLDBIRTOKOS MAGYARORSZÁG“

(91.)

kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII. Üllői-út 6. szám

által mindennemű jelzálogkölcsonök
— a legújabb módozatok szerint —
teljes sikerrel gyorsan eszközöltetnek.

Ajánlatokkal, prospectusokkal, felvilá-
gosítással készséggel szolgálunk.

Nagy József ékszerész üzlete

Kolozsvárt Fötér Br. Josika ház.

Alapított 1852-ik évben.

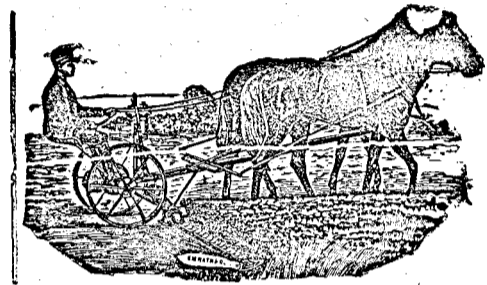
Ajánlja arany, ezüst és ékszer nemtekben
különleges nagy raktárát.

Készít új ékszereket és elvállal minden-
nemű javításokat.

Legjutányosabbárák, csere teljes
értékben.

(165.)

Saját gyártmányu

„DARLING“ fűkaszalóink

és

„Handy“ marokrakó aratógépeink felülmulják

ugy czélszerű szerkezet, mint tartósság tekintetében az
eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E
mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvar-
költséggel behozott amerikai gépeknél.

Árajánlattal és esetleges felvilágosítással szives
megkeresésre készséggel szolgálunk. (169.)

Umrath és Társa mezőgazdasági
gépgyárosok

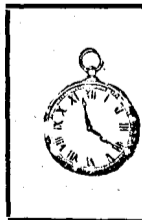
Budapest, V. ker., Váci körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna- és gabona-
gyűjtők), gőzcseplőkészletek, kazalozók stb nagy választékban.

Bámulatos olcsó!

Goldin óra 8 frt.

Mikel remoutoir erős zsebóra, szépen
diszített tokkal. másodpercmutatóval
csak 2 frt 60 kr. Nikkel remoutoir
zsebóra, zománcz számlappal. minden
32 órában, kitűnő szerkezetű, 3 frt
50 kr., duplafedéllel 5 frt. Uj ezüst
rem. zsebóra művészileg vésett tok-
kal, teljes szerkezetű, 4 frt 20 kr.,
duplafedéllel 5 frt 50 kr. Tula rem.
zsebóra 5 frt, duplafedéllel 7 frt 50
kr. Valódi ezüst rem. zsebóra, finom svájci szerke-
zetű, 6 frt, duplafedéllel 8 frt Valódi ezüst lánczok
2 frt és feljebb Ébresztőórák 2 frt. A nálam vásárolt
nikkel- és ezüstórák jóságáért, valóságáért 10 évi
írásbeli jótállást nyújtok.

Javitások 2 évi jótállással.

Képes árjegyzéket **órákról**, továbbá külön árjegyzé-
ket **tajtákpipákról** ingyen és bérmentve küldök.

(111.)

Kun H. műórás,

Budapest, Koronaherczeg-utca 7.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és gőzfűtések,
légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szel-
lőzetések, closettak, szivattyuk, vízerőművi
emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és
petroleum váladékból nyert gázok értékesítését
célzó készülékek létesítését, városok, indó-
házak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések,
jövedelmi előirányzatok gyorsan
készítettnek.

(58.)

Legjobb minőségű kőagyag-
csövek raktáron.

Clichéket árjegyzékek, könyvek,
szak- és folyóiratok, ka-
talogusok és hirdetések,
valamint minden egyéb nyomtatvány illusz-
trálásához rajz vagy fénykép után kitűnő
kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utczával szemben.

Vidéki megrendelések is legna-
gyobb pontossággal és figyelemmel
teljesítettnek. (4.)

Haszonbérbeadási hirdetés.

Méltóságos gróf Haller Péter úr tulajdonát képező Kis-Küllőmegye Darlacz községi birtok, mely áll:

- a.) Belsősegek, kertek, régi és felújított szőlőkől, mintegy 50 kat hold területtel;
- b.) szántótagból mintegy 263 kat. hold területtel;
- c.) réttagból mintegy 98 kat. hold területtel és
- d.) mintegy 306 kat. hold erdőből;

(175.)

a községben gyönyörű fekvésű úri lak, — gazdatiszti és gazdasági épületekkel felszerelve, több évre haszonbérbe kiadó és azonnal-átvehető.

A birtok piacza Medgyes város Darlacz községétől mintegy 1/2 óra járásnyira van. Vasútállomás: Medgyes és ezen kívül vasuti megálló hely a birtok közvetlen közelében: Baráthely.

A birtok kellőképen vetésekkel betermelve van.

A birtokkal annak teljes dús felszerelése is átvehető.

A haszonbérbeadás feltételei felől értekezni lehet: Darlaczon a tulajdonossal, illetve a birtok intézőséggel.

Felvilágosítással szolgálhat Dr. Issekutz Győző erzsébetvárosi ügyvédi irodája is.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százalékkal,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65%-os évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereségmentesek.

Repce, Árpa, Buza stb. aratásra

és szalás takarmányadagolásra a (174.)

szabadalmazott „KÉVE ÉS PORTIÓ-KÖTELEK“

Bellán Mátyás-tól

BÁCS-CSÉBEN

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a szalmaköteleknél. Ugyanott mindennemű **Gazdasági kötélárúk** jótállással. Az első minőség hosszuszálú bácskai kenderből készül. Legjutányosabban beszerezhetőek Tessenek árlapot kérni!

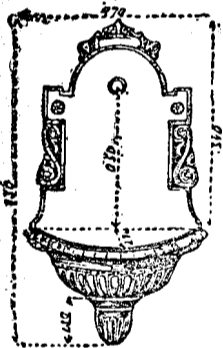
BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó

Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.

PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jótállás mellett és lehető olcsó árban.

Kitüntetve.

Bádogos munkák

épületekre eresz csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármilyen fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindennemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezetékek összeköttetésére, teljes magán fürdőket, szivattyúk, fecskendők,

szőkőkutak, stb. csatornázások vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelő, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Még minden résztvevő aratógépversenyen, ép úgy 1898. év július hó 11-én Hódmezővásárhelyen is a két első díjjal aranyérmekkel lett kitüntetve.

Mc Cormick

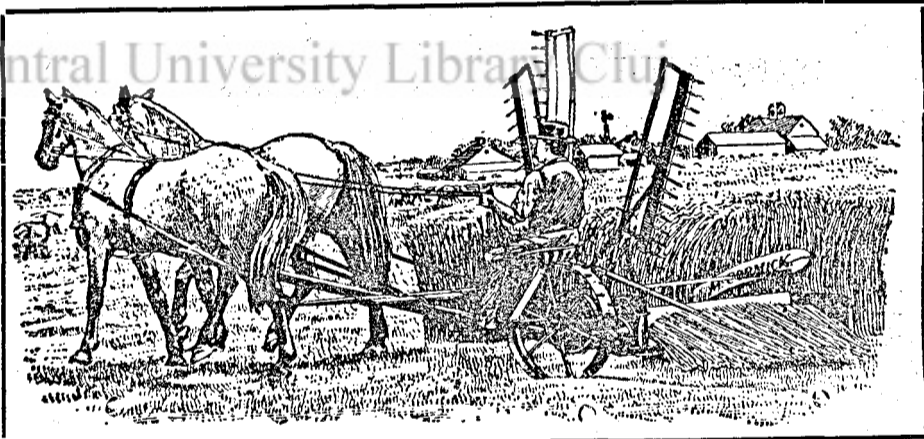
a világ legrégebbi arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselősege

BUDAPESTEN Müller és Weisz VI. Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **Mc Cormick „HUNGÁRIA“** kéveket aratógépet, a legökéletesebb **Mc Cormick „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **Mc Cormick „NEW 4“** fűkaszalógépet.

Számos kitüntetések és elismerő levél igazolja.

Legjobb a világon! és legkedveltebb.

Legjobb a világon! a legkönnyebb

Mc Cormick gyártmányú gépek bámulatos tökéletességét.

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes megelégedésére az ország minden részén működésben vannak. (151.)

SZIVATTYUK

mindennemű házi és nyilvános célokra, a mezőgazdaság-, építkezés és iparnál.

A BOWER BARFF-féle

szabadalmazott inoxydálási módszer szerint

= inoxydált szivattyuk =

rozsdá ellen védve. (87.)

W. GARVENS, Wien,

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK

legújabb javított rendszerű tízedes, százados és hídmérlegek, fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási betéti társaság.

I. Schwarzenberg-gasse 6.
I., Wallfischgasse 14.

MALOM- BERENDEZÉSEKET,

valamint

egyes malomgépeket, vizeskereket, turbinákat, közlőműveket stb. gyárt és szállít

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

malomépitészeti gépgyára és vasöntődéje

(102.)

Budapesten,

Külső Váci-út 54. szám.

A marosvécsi uradalomban megüresedő
gazdatiszti állásra

PÁLYÁZAT HIRDETTETIK:

Készpénz fizetés 400 frt.
Buza 10 Hlter, Rozs 8 Hlter, Tengeri 12 Hlter.
Lakás, kert, 8 öl tűzifa.
6 drb. tehéntartás, 2 drb. kocza tartás.

Pályázati határidő 1899. június hó 8-ika.

Pályázatok alulírott jószágigazgatóhoz Maros-Vécsre küldendők, hol személyesen is esetleg értekezhetni, ugyszintén az állás betöltése idejéről is.

Fülöp Ede,
jószágigazgató.

(176.)

Állatok kitömése!

Emlősök:

Egérn. 0.80-1
Menyétn 2 frt
Nyestnek 5 frt
Rókának 9 frt
Vaddisznófej 15-40
Szarvasfej 35-40

Madarak:

Pintynek 0.80-7
Galambn. 2 frt
Erdel bagoly 3
N. suholy uhu 5
Sas (nagy) 8 frt
Keselyű 12 frt

Állatok minden fajainak kitömésére vállalkozik

Katona Mihály

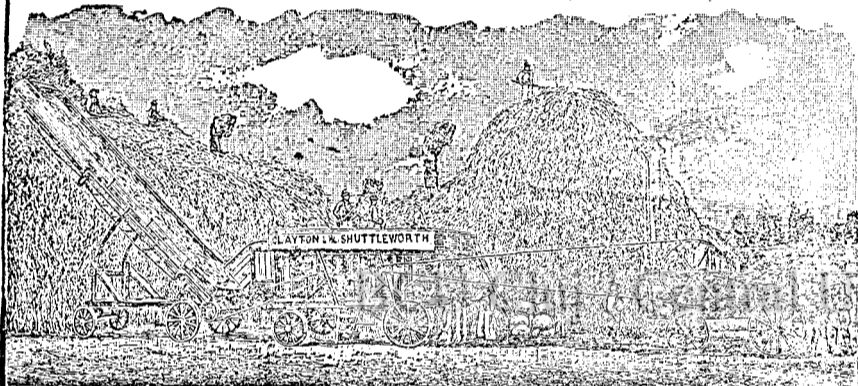
az orsz. Muzeum és könyvtár biz. präparatorának nyilvános állatkitömő laboratoriuma.

Budapest, József-körút 13.

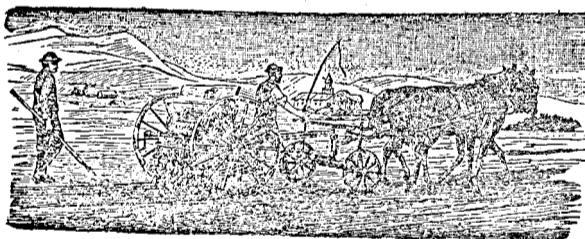
Emlősök és madarak természetűen a legujabb (modellirozással) készítettnek: szebben, jobban, olcsóbban mint bármely hasonló intézetben. (172.)

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

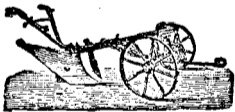
Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, szalmakazalozók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóheré-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

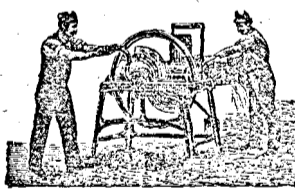
„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szeeskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egytetemes aczél-ekék,

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegysékek kiadatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

(33. III.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

X.

Faeladási hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. erdőkigazgatóság kerületéhez tartozó hidegszamosi és reketői erdőgondnokságok erdeiben az 1899. évtől kezdődőleg évenként termelendő és az 1900. évtől kezdődőleg a hidegszamosi faraktárba beszállítandó fenyő-rönkfaanyagot öt évre szóló eladása illetve megvétele és a hidegszamosi kincstári gőzfűrészbérbeadása illetve bérbevétele iránt a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság irodájában 1899. évi június hó 15-én d. e. 11 órakor nyilvános árverés fog tartatni.

Az eladás tárgyát képező évi mintegy 14.000 m³ famennyiség köbméterenkénti kikialtási ára:

1., a 16 — bezárólag 24 cm. — felső átmérővel bíró fenyő-rönkökért 3 frt 50 kr.

2., a 25 cm. és vastagabb felső átmérővel bíró fenyő-rönkökért 4 frt 75 kr.

A gőzfűrészt után fizetendő évi haszonbér 3000 frt.

Bánatpénz 7500 frt.

Az ajánlat csak írásbeli lehet, utó, avagy oly ajánlatok, amelyekben a megállapított feltételektől eltérő kikötések foglaltatnak, figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli zárt ajánlatokban kiteendő, hogy ajánlattevő a tárgyalás alapját képező általános árverési, valamint a részletes szerződési feltételeket ismeri és annak bizonyítására, hogy magát azoknak feltétlenül aláveti úgy az általános árverési feltételek, mint a részletes szerződési feltételek is ajánlattevő által közjegyző előtt külön-külön aláírandók és az ajánlathoz csatolandók.

Az árverési általános és szerződési feltételek a földművelésügyi m. kir. ministerium erdészeti szakosztályában, a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál s a fent nevezett két erdőgondnokságnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Ugyanakkor az ajánlatok helyes szerkesztésére és a bánatpénz letételére nézve felvilágosítás adatik.

Kolozsvárt, 1899. év május hó.

(179.)

M. kir. erdőigazgatóság.

Mokry-féle „Kézi kapáló eke“

mindenféle sorvetések megkapálására alkalmas.

Kitűnő répa-kapa (173.)

5 külön méretű aczél-kapával felszerelve. Ára: 10 frt.

Riczinus mütrágya, mint rovarirtó és filoxera elleni szer. Ara 100 kilonként 6 frt.

Megrendelhető:

Mokry Istvánnál Temesvárott.

Alapított 1869 ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.
RAKTÁRAK:
KOLOZSVÁRT, MAROS VÁSÁRHELYT,
 Unió-utca 5. Szentgyörgy-utca 2.
Mestitz Mihály és fiai
 Első maros-vásárhelyi bútór- és építészeti asztalos munkák gyára
 gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőseinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos bútorokból, függöny és szőnyegekkel.

Olcsó árak, szolid munka,
 pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(138.)

Kinek otthon raktárhelyisége nincsen küldje:
TENGERIJÉT
 a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank
Áruraktárába
 hol raktározás, biztosítás, kezelés és fekbér mindössze belekerül:
 méter mázsánként

1/4 évi raktározásnál	20 krajczárba	
1/2 évi	30 »	(2.)
1 évi	50 »	

Előleget is kaphat az illető és pedig: jelenleg 3 frt 50 krt minden mázsá után, fuvar és költségek levonásával, 7% kamat mellett.

Zsákok 1 kr. heti díj mellett adatnak kölesön.

Bővebb fölvilágosítást az Áruraktár kezelősege (Vasuti állomás mellett) készséggel nyújt.

Köszönetnyilvánítás.
 Ő fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.
 Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg rendkívül megvan elégedve az asbesttalpall bélelt cipőkkel. Ő fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbélésel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelőek voltak a szalonzcipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án. **KRAHL**, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor úr!
 Az asbestbetéti cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.
 Szíves tanácsát köszöni
 Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. tisztelő hiva
VEKERLE SÁNDOR.

Óvakodjunk a hamisításoktól,
Óvjuk lábainkat az izzadástól, melegtől
és meghűléstől.

Nincs többé lábfájás!
 Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés,
 sem lábdaganat, sem lábégős.

Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbesttalpbélésel látja el.
 Kettősvastagságu 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr. gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közshadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22 500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladóknek megfelelő árengedmény.
 Kapható kizárólag az

ÁLTALÁNOS ASBESTÁRU-GYÁR
BETÉTI TÁRSASÁGNÁL,
 Budapest, VI. Sziv-utca 18. szám.

(167.)

KUT SZIVATTYUK és ÉPÍTÉSI SZIVATTYUK!
 Kolozsvári vízvezeték- és csatornázási vállalat
Bányai K. és Társai bejegyzett cég.
 Iroda, műhelyek- és raktárak:
KOLOZSVÁR, főtér 18. szám. Telefon 324. szám.

Elvállalunk egy helyben, mint vidéken is, magánházakban, uradalmak és kastélyokban a legújabb modern kivitelben, a legmesszebb menő műszaki berendezéseket, bármily nagyságban, valamint a régebben berendezetteknek a mai korszerűt átalakítását és javítását teljes garantizálás mellett a legolcsóbb árakon.

Létesítünk fürdő-telepeket, egészségügyi berendezéseket a legújabb találmányok szerint, klozeteket fűtés és világítási készüléket, melegvíztelepeket, vizkutatásokat, furatásokat és alagsóvezetéseket a saját rendszerünk szerint.

Készítünk tűzoltó fecskendőket, felszereléseket, szivattyukat, házi és kerti fecskendőket minden alakban és nagyságban.

A legelsőrangú gyárakkal levő előnyös összeköttetések folytán a legjutányosabb árak mellett vállalkozunk és szállítunk.

Költségvetés és tervezeteket díjmentesen készítünk úgy a helyi mint a vidéki megbízóinknak.

Kérve kiterjedt vállalatunknak pártfogását és becses megrendelését is.

Kolozsvári vízvezeték és csatornázási vállalat
Bányai K. és társai
 Kolozsvár: főtér 18. sz. Telefon 324. szám.

(143.)

TÜZOLTÓ FECSKENDŐK és FELSZERELÉSEK!
Eladó szőlő-ajtványok
 és kitűnő
 asztali **Ó- és Új** hegyi borok
 nagy mennyiségben.

Gyökeres ojtványok: Bakar piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre 120 frt első osztályu, II-od osztályu 60 frt. Sima zöld oltvány ugyanezen fajokból ezre 80 frt első oszt., II-od osztály 50 frt, mind Rip. Portalis alanyba vannak ojtva, kapható nagy mennyiségű Othelló sima vessző ezre I oszt. 10 frt, II. oszt. 6 frt. Megrendeléseket elfogad:

Sándor József Bihar-Diószegen.

MÁJER MIHÁLY épület és műbádogos
 Kolozsvárt, Belközép-u. 53.

Elvállal mindennemű épület bádogos munkát, fedél festést és javítást. Ajánlja raktárán dúsan felszerelt konyha és kertészeti berendezéseket. Elvállal mindennemű javítást a legolcsóbb árak mellett.

Pontos és szolid munka (162.)

Májér Mihály.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a a beltorda-utcai róm kath. Lyceum-épületben levő **kárpitos butoraktáromat,** hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyszintén egyes butordarabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matraczókat, tükröket és képeket stb. a legolcsóbb árak mellett. — Elvállalok mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlésesen és utányos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyembe készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összecusukható ágybetéttel — divánok és fautelek s a legújabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmükbe ajánlva s pártfogásukat kérve, vagyok

tisztelettel **MAYER GÉZA** műkárpitos és butoraktáros.

(119.)

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb bútóraktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaal és Molnár.

Siemens és Halske

(161.)

részvénytársaság

villamvilágítási és erőátviteli gyárai
BUDAPESTEN.

Készítenek: Villamos világítási és erőátviteli központi telepeket városok, malnok, gyárak és magánosok részére. Villamos világítási és villamos erőátviteli berendezéseket, villamos bányászati berendezéseket, vasúti váltóbiztosító, távbeszélő és elektrolitikai berendezéseket, elektromotorikus kapcsolásokat szerszám-gépekhez. Kábeleket távirászat, telefon és világítási czélokra 1000 mm² rézkeresztmetszetig. Különböző elektromos és kombinált világító testeket.

Gyárak: V., Váci-ut 54. Irodák: VIII. Kerepesi-ut 21.

Költségvetések és ajánlatok készséggel és díjtalanul szolgáltatnak.

SIMONFFI ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődeje
Kolozsvárt, Kültorda-utca 48. sz. Telefon 85. sz.

Elfogadok megrendeléseket Gőzgépek, gőszivattyúk, vizikerek, malomszerkezetek, zúzógépek, szijkorongok, fogaskerek, közlőtengelyek, csapágycsák, csigalépcsők, balkonytartányok és rácsozatok, sirkerítések és más építészeti vasárgyak leöntését.

Elvállalok mindenféle gépalkatrészek és gépek kijavítását, továbbá vasoszlopok, csigalépcsők, balkonytartányok és rácsozatok, sirkerítések és más építészeti vasárgyak leöntését.

Készletet tartok vízvezetési és csatornázási kellékekből, u. m. kútoszlopok, csapszekerények, aknafedelek és víznyelőkből.

Raktáron tartok saját gyártmányaimból: egyes, kettős és három borozás ekék és boronák, cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica morzsoló gépek kézi vagy járgányhajtásra, szőlő zúzó, bor- és alma sajtolókból és több más gépekből, melyeket a n. é. közönség b. figyelmébe alánlani van szerencsém. (123.)

Teljes tisztelettel

Simonffi István.

Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik.

382 díjjal kitüntetve.

1898 évi Bécsi Separator-versenyen 1-ső díj.

ALFA SEPARATOR RÉSZV.-TÁRS.

ezelőtt PFANHAUSER A.

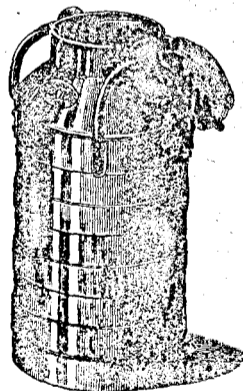
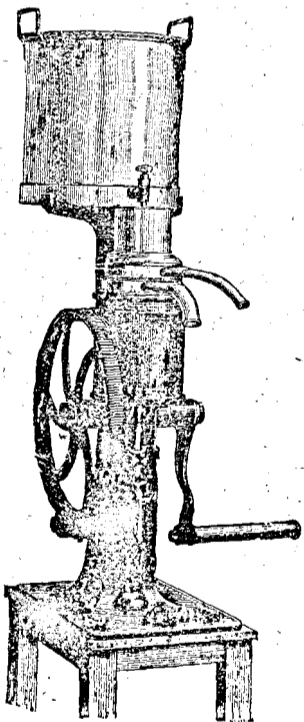
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 45. sz.

Tejszövetkezetek és tejgazdasági telepek
berendezése.

Tejgazdasági eszközök és gépek
gyártása.

1898. évi gyártás 28,209 fölözőgép.

Árjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen. (63.)

Mily elkerülhetlenül szükséges
a szőlők permetezése
az elmúlt évadban bizonyult be, midőn csakis a permetezett szőlők nem mentek tönkre. Ennek elérhetésére legjobbnak bizonyult Mayfarth (62) Ph. és társa

szabadalmazott
önműködő
„Syphonia“
szőlővessző
és
növénypermetezője,

mely az oldatot szivattyuzás nélkül önműködően a növényekre permetezi. Ezen permetezőkből már sok ezer van használatban, és számos dicsőítő bizonyítvány mutatja kitünő voltát valamennyi egyéb rendszerrel szemben. Ábra és leírás rendelkezésre áll MAYFARTH PH. és társánál mezőgazdasági gépgyárak, különlegességi gyár borsajtók és gyümölcs-értékesítési gépek részére. Bécs, II | I. Taborstrasse 76 sz. Árjegyzékek és számos elismerő levél ingyen. Képviselek és ismételadók kívánatosak.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

Az Adriance, Platt és Co.
new-yorki gyár világhírű „Adriance“

kéveköti-, marokrakó-, arató-
és fűkaszaló-gépeinek

magyarországi kizárólagos képvisellete

Minden, a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb. legjutányosabb beszerzési forrása.

A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „Üzleti Értesítő“-jét bárkinék ingyen és bérmentve megküldi.

